ЛИСТ ПРАВОСЛАВНЕ ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Виноград Господњи

Година седамнаеста | Број 1 | Нови Сад | О Васкрсу 2021. | Бесплатан примерак

Христос васкрсе!
Ваистину васкрсе!

Са благословом Његовог Преосвештенства
Епископа новосадског и бачког господина др Иринеја

ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ
Лист православне Епархије бачке
Година седамнаеста, број 1
Нови Сад, О Васкрсу 2021.

Уредник
Др Милан Бандобрански

Чланови уредништва
Протојерej-ставрофор Милован Миодраговић
Протојерej Владан Симић
Протојерej Жељко Латиновић
Протонамесник Милорад Мировић
Протонамесник Игор Игњатов
Презвитер Лео Малешевић
Катихета Данило Михајловић

Лектор и коректор
Јелица Недић

Техничка обрада
Татјана Срдић

Фотографије
Предње корице: *Васкрсење Христово*
(Иконописна радионица манастира Васкрсења Христова у Кању)
Стр. 23 и 63: Иконописна радионица манастира Васкрсења Христова у Кању
Стр. 22 и 26: Фотоархива Издавачког предузећа Платонеум д.о.о.

Штампа
Принт студио ИН, Нови Сад, 2021.

Тираж 12.000 примерака

Уредништво
21000 Нови Сад
Змај Јовина 4
vinogradgospodnji.epbacka@gmail.com
www.eparhijabacka.info

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад
271.2 (5)
ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ:
Лист православне Епархије бачке
/Главни и одговорни уредник др Милан Бандобрански. – Год. 1, бр. 1 (1976) – год. 25 бр. 82 (2000); Год. 1, бр. 1 (2001) – Нови Сад : Епархија бачка, 1976–2000; 2007–. – 29 цм
Лист *Виноград Господњи* излази четири пута годишње. – Први бројеви објављени под насловом: Драгим мојим парохијанима

ISSN 0353-1783
COBISS.SR-ID 16504322

САДРЖАЈ

ВАСКРШЊА ПОСЛАНИЦА 3
ИЗАБРАН НОВИ ПАТРИЈАРХ СРПСКИ 6
Приступна беседа Његове Светости Патријарха српског господина Порфирија 7
ОСМИ ДАН 12
Ђакон др Владимир Антић: Смрт и Васкрсење Христово као центар црквеног живота 12
РАЗГОВОР 15
Презвитер др Оливер Суботић: Мисија Цркве и савремене информационо-комуникационе технологије 15
ОЧЕ, ДА ТЕ ПИТАМ 22
Протонамесник Игор Игњатов: Господ Исус Христос – Нова Пасха 22
БИБЛИЈСКИ ПОЈМОВНИК 26
Протојерej-ставрофор Милован Миодраговић: Период судија Израиљевих 26
ИЗ СВЕТООТАЧКЕ РИЗНИЦЕ 28
Свети Никола Кавасила: О животу у Христу 28
СТАРЕЧНИК 31
О ави Јовану из Келија 31
О ави Јовану Персијанцу 31
О ави Јовану Тивејском 32
ИЗ ЛЕТОПИСА 33
Протонамесник Новица Ракић: Храм Светог Василија Острошког у Новој Гајдобри . . 33
ПОРТРЕТИ ГОВОРЕ 34
Протојерej Миодраг Андрић: Милева Марић Ајнштајн (1875 – 1948) 34
ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ 35
Вероучитељ Ђорђе Гојић: Нова књига о светом Порфирију Кавсокаливиту 35
ПОВОДИ 38
Др Милан Бандобрански: Четири деценије предане службе протојереја-ставрофора Миливоја Мијатова 38
ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ 41
Јована Абаџић: Чуда у молитвама 41
Бојана Антић: „Вера православна је живот по коме се влада и поступа” 42
АКТУЕЛНОСТИ 43
УПОКОЈ, ГОСПОДЕ 56
Архимандрит Јован Радосављевић (1927 – 2021) . . 56
Протојерej-ставрофор Милан Остојић (1954 – 2021) 58
СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ 60
НОВА ИЗДАЊА 61
НА ТАЛАСУ ПРАВОСЛАВЉА 62

Васкршња посланица

Српска Православна Црква
својој духовној деци
о Васкрсу 2021. године

ПОРФИРИЈЕ
по милости Божјој

православни Архиепископ пећки, Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски, са свим архијерејима Српске Православне Цркве – свештенству, монаштву и свим синовима и кћерима наше свете Цркве: благодат, милост и мир од Бога Оца, и Господа нашега Исуса Христа, и Духа Светога, уз радосни васкршњи поздрав:
Христос васкрсе!

Дођите на нови род Винограда,
на побожно весеље,
посебан је дан Васкрсења;
уђимо у заједницу Царства Христова,
појући му као Богу у векове!
(Пасхални канон, први стих осме песме)

Овим речима, драга браћо и сестре, славећи Васкрсење Христово, Црква нас позива и сабира на побожно пасхално весеље, весеље које превазилази и надмашује сва наша овоземаљска весеља. Побожно весеље које нам Господ уготови јесте радост вечног Живота, вечне победе Добра над злом и пораза демона. Предивни Јован Златоуст у празничном усхићењу кличе: „Нека се (данас) нико не боји смрти, јер нас ослободи Спасова смрт: угаси је Онај Кога је она држала, заплени ад Онај Који сиђе у ад, горак постаде ад примивши тело Његово."

Суштина овог нашег побожног васкршњег весеља јесте Сâм Васкрсли Исус Христос Који Себе Самог даје као „нови род винограда" да Га пијемо. У великој и божанској Тајни Тела и Крви Његове Он нам говори: „Узмите, једите, ово је Тело моје...", а затим: „Пијте, ово је Крв моја Новога Завета..." Господ не успоставља Нови Завет на неким обредима и религијским ритуалима већ га установљава на Себи Самом кроз вечно давање Себе као божанског Јела и Пића.

Нашу тугу Великог Петка и Велике Суботе, док смо пратили Христа Господа од Гетсиманије до Голготе, Господ одједном измени и уведе нас у васкршњу радост. То је, као што каже црквени песник, посебан дан! То је дан Васкрсења. То је благодатна снага Васкрсења коју нити од Бога изабрани синови Израиљеви, нити мудри Грци нису могли да схвате. Први говораху да је проповед о Васкрсењу „безумље", други пак да је то „лудост". А управо кроз то што је за прве било „безумље", а за друге „лудост", Господ је показао величину божанске благодати и моћи. Знајући то искуствено, радујмо се, браћо и сестре, и веселимо се кличући једни другима: Христос васкрсе! Ваистину васкрсе!

Васкрсење Господа Исуса Христа, браћо и сестре и драга децо духовна, највећи је догађај у историји видљивог и невидљивог света. Зато је он непоновљиви догађај. Васкрс је ново стварање, а за човека ново рађање. Гле, све ново постаде! Богочовек Исус Христос васкрсе из мртвих и све дотадашње „вредности" бише оборене и нови свет настаде. Наднесен над тајном Христова Васкрсења, свети апостол Павле сведочи оно што зна и што јесте истина: сведочи да, „ако је ко у Христу, нова

Васкршња посланица

је твар; старо прође; гле, све ново постаде" па додаје: „А све је од Бога, који помири нас са собом кроз Исуса Христа и који нам даде службу помирења" (II Кор. 5, 17 – 18). То је она неистражива дубина и висина тајне Васкрсења о којој толико пишу и певају свети Оци Цркве. Најбитније је, браћо и сестре, да познамо дубину и висину тајне Васкрсења, да у њу верујемо и њоме се спасавамо. Не допустимо да нам празник Васкрсења Христова буде празник обичаја, као што често чујемо, већ празник новог живота, нове наде, нове твари. Управо на такво славље и весеље позива нас Црква.

На овај празник Пасхе, преласка из смрти у прави и вечни живот, Господ нас позива да окусимо „нови род винограда", оног Винограда у којем је Он Чокот, а ми лозе. Господ је створио свет као добар виноград. Он у Својој беседи о злим виноградарима каже да човек домаћин засади виноград, огради га плотом, ископа у њему пивницу и подиже кулу, те га предаде виноградарима да га обрађују. Када дође време бербе, посла господар винограда слуге своје да донесу рода од винограда. Видећи да слуге господара винограда долазе, виногадари, који се у међувремену беху претворили у разбојнике и узурпаторе Божјег давања, „похваташе слуге, па једнога изудараше, једнога убише, а једнога засуше камењем". На крају господар винограда посла „сина свога говорећи: постидеће се сина мога". Уместо да га се постиде они Га ухватише, одведоше напоље и убише. Управо то смо гледали на Велики Петак: неправедно осудивши Господа, разапеше Га на крст.

Тек што прођосмо страхоту Великог Петка, када гледасмо убиство Наследника Винограда на крсту, ево нас у радости новог Винограда, у радости новог Живота. Наста време истинског Чокота и правог Винограда. Зато, прићите сви и окусите од новог рода Божјег винограда и видите да је добар и благ Господ! Ово је ново весеље којим се побожно веселимо сви ми који кличемо: Христос васкрсе! Али, исто тако се радују са нама и сви остали хришћани, и сви који доживљавају Божју доброту, и сва творевина Божја. Позивамо вас, драга децо духовна, на радост Васкрсења како бисмо одагнали од себе тугу нашег живота, тугу која нас је, ево више од годину дана, притисла, тугу која се уселила у сваку пору нашег живота, тугу која је многе куће затворила. Устанимо, и веселимо се, и победоносно кличимо једни другима: Христос васкрсе!

Радосним васкршњим поздравом *Христос васкрсе*! поздрављамо све вас, драга децо духовна, који живите широм света, вас који сте далеко од својих огњишта, од завичаја, а често и од својих најрођенијих. Знајте да ваша Светосавска Црква непрестано брине о вама као нераскидивим деловима нашег народа и живим удовима Тела наше Цркве. Остављамо вам завет, пред Васкрслим Господом и светитељима Његовим, да чувате и јачате најпре наше унутарње црквено јединство, а онда и национално, језичко и културно јединство. Не допустите времену и приликама да вас поделе и одвоје једне од других, а тиме и од Мајке Цркве! И поред чињенице да сте стално под одређеним притисцима, што међу вама изазива несугласице и расправе, молимо се Васкрслом Господу за вас да у Њему Васкрсломе пронађете снагу за своје јединство и крепост за братску слогу. Апелујемо на вас да увек пред собом имате дивне примере вере и родољубља наших дичних предака и наших великана који, живећи у далеком свету, задивише свет у лицу Тесле, Пупина и многих других. Будимо достојни наследници њихових имена и њихових великих дела, њиховог примера и карактера!

Данас се посебно молитвено сећамо наше напаћене браће и сестара на Косову и Метохији. Њих посебно поздрављамо и охрабрујемо да буду чврсти и постојани у вери, нади и љубави. Распети и Васкрсли Христос Господ са вама је, драга децо духовна, синови и кћери Косова и Метохије. Са вама је и сав српски народ, са вама су сви православни народи света, са вама су сви правдољубиви и истинољубиви људи. Можда ништа није тако силно ујединило православне хришћане света као Косово и Метохија, символ достојанства, части, праведне борбе за слободан живот на прадедовским огњиштима и отпора сили и неправди. Са светим царем Давидом певајмо: с нама је Бог, разумите народи и покорите се, јер с нама је Бог!

Васкршња посланица

Све верујуће синове и кћери поносне Црне Горе такође поздрављамо са *Христос васкрсе*! Њима се посебно обраћамо: са вама су наша љубав и наше молитве, драга децо духовна, јер сте ви у посебним приликама, боље рећи неприликама и невољама, у непрестаним духовним борбама. Нека вам, као и досад, Васкрсли Господ Христос буде непоколебиви Темељ ваше вере, вашег јединства и заједништва са свом вашом браћом и сестрама како у Црној Гори, тако и у Србији и широм света. Молитве и благослови великих угодника Божјих, светитеља и чудотвораца Василија Острошког, Петра Цетињског и свих светих нека вас прате и буду са вама у свим вашим борбама за победу Добра над злом, Љубави над мржњом, Јединства над поделама, Светиње над мрзошћу духовне пустоши.

Срдачно поздрављамо нашу браћу и сестре у Републици Српској и Босни и Херцеговини, у Хрватској, Словенији и Северној Македонији. Не сумњамо да ћете ви, драга децо духовна, са својим архијерејима, свештеницима, монасима и монахињама велики празник Христова Васкрсења дочекати и прославити на најбољи могући начин, отворена срца према својим инославним или пак иноверним суседима. Васкрсли Христос Господ нека буде са свима вама и са свим људима добре воље око вас!

Наше мисли и молитве лете свих ових дана ка свима болеснима, а нарочито ка инфицираним вирусом ковид-19, као и ка свим лекарима и медицинском особљу, који се самопрегорно, ризикујући и свој живот, боре да спасу оболеле од короне и других болести. Браћо и сестре, све народе света, од Истока до Запада, и од Севера до Југа, задесила је ова опака и опасна болест изазвана невидљивим вирусом. Прошле године смо се надали да ће зараза брзо проћи. Нажалост, не само да није прошла већ је и у овој години наставила да хара широм света. Данас се молимо за оздрављење свих оболелих, као и за покој душа свих упокојених. Поштујући препоруке медицине, сами себе, и једни друге, и сав живот свој Христу Богу предајмо!

Са молитвеном жељом да Васкрс, Празник над празницима, сви дочекате и прославите у духовној радости и телесној крепости, још једампут вас поздрављамо најрадоснијим поздравом:

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Дано у Патријаршији српској у Београду,
о Васкрсу 2021. године.

Ваши молитвеници пред Васкрслим
Господом:

Архиепископ пећки, Митрополит
београдско-карловачки и
Патријарх српски ПОРФИРИЈЕ
са свим архијерејима
Српске Православне Цркве.

Изабран нови Патријарх српски

Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве на свом заседању, 18. фебруара 2021. године, у Спомен-храму Светог Саве у Београду, изабрао је Његово Високопреосвештенство Митрополита загребачко-љубљанског др Порфирија за Патријарха српског. Одмах после избора служено је благодарење и произнесено многољетствије Архиепископу пећком, Митрополиту београдско-карловачком и Патријарху српском господину Порфирију. Звона на Спомен-храму Светог Саве на Врачару огласила су се означавајући да је изабран 46. Патријарх српски.

Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије

Свечани чин устоличења новоизабраног Архиепископа пећког, Митрополита београдско-карловачког и Патријарха српског г. Порфирија започео је, 19. фебруара 2021. године, светом архијерејском Литургијом у Саборном храму Светог архангела Михаила у Београду. Светом Литургијом је началствовао новоизабрани првојерарх Српске Православне Цркве, уз саслужење отачаственних архијереја, сабраних на изборном Светом Архијерејском Сабору и свештенства наше помесне Цркве.

Свечаном чину устоличења присуствовали су председник Републике Србије г. Александар Вучић, члан председништва Босне и Херцеговине г. Милорад Додик, председница Републике Српске гђа Жељка Цвијановић, Њихова Краљевска Височанства принц Филип и принцеза Даница Карађорђевић, представници министарстава и државних органа Републике Србије и Републике Српске, представници Војске Србије, директор Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама др Владимир Рогановић, представници српског народа у Црној Гори, Хрватској и Северној Македонији, апостолски нунције г. Лучијано Суријани, надбискуп београдски г. Станислав Хочевар, муфтија српски Мухамед еф. Јусуфспахић, представници Цркава и верских заједница у Србији, представници Српске академије наука и уметности, Матице српске и других просветних и културних институција, представници дипломатског кора.

На крају свете Литургије уследио је свечани чин устоличења Његове Светости г. Порфирија у најсветији трон архиепископâ пећких, митрополитâ београдско-карловачких и патријараха српских. Патријарашке инсигније Његовој Светости г. Порфирију уручили су Високопреосвећени Митрополит дабробосански г. Хризостом и Преосвећени Епископ будимски г. Лукијан.

Изабран нови Патријарх српски

ПРИСТУПНА БЕСЕДА ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ ГОСПОДИНА ПОРФИРИЈА

Са дубоким смирењем и осећајем страхопоштовања прихватам данас чињеницу, која је овим саборним служењем божанствене Литургије савршена у нашим очима, умовима и срцима, а то је: да сам недостојни – благоволењем Божјим и благодатним сагласјем моје браће у Христу, отачаственних архијереја – узведен *у свети и божанствени, Богом подигнути престо Светога кир Саве*, како га називају надахнути средњовековни хагиографи, у *престо великог архијерејства* на коме треба да седи достојан *саопштник апостолскога седења*.

Молим се Богу и молим све вас да ме молитвено и делатно подржите да велики и одговорни задатак, који је овим свештеним чином стављен пред мене и положен на моја нејака плећа, изнесем радосно, у послушању Светом Архијерејском Сабору; да, као 46. по реду патријарх, а 57. поглавар наше свете Цркве, будем макар у најмањој мери скромни наследник мојих великих и светих претходника: на првоме месту, дванаесторице архиепископа који су, на челу са Светим Савом, предстојали нашој светој Цркви од 1219. до 1346. године; потом дванаесторици поглавара, од којих су чак шесторица удостојени да буду препознати као светитељи и красе календар наше Цркве, који су духовно предстојали српском народу до првог укидања Патријаршије у Пећи. Наследник сам и великих обновитеља Српске Патријаршије – Макарија Соколовића из 1557. и Димитрија Павловића из 1920. године. Постављен сам да чувам и обнављам спомен на труд, жртву, много пута и мученичко страдање за Цркву Божју које су поднели моји свети претходници – од Гаврила Рајића, преко Лукијана Богдановића, Варнаве Росића и Гаврила Дожића, до Викентија Проданова. А колико је тек бескрвно мучеништво великих српских црквених поглавара? Оно је познато само Богу и њима. У духовном наслеђу свих нас, оци, браћо и сестре, налази се узвишени животни циљ: да ходимо стопама мудрости патријарха Германа, да идемо стазама светости патријарха Павла и да будемо чеда патријарха Иринеја у великом подвигу миротворства!

Имајући све то на уму, пред Живим Богом и пуноћом Цркве Божје, пред свима вама *заједничари звања небеског*, искрено, према исконском искуству *небеске трубе*, светога апостола Павла, исповедам да се *немам чиме похвалити осим слабостима и гресима својим*. То ме, ипак, не испуњава безнађем, него смиреном надом да ће се – молитвама и мољењима свих нас, а посебно молитвеним заступништвом мога духовног оца, Епископа бачког Иринеја, и моје сабраће у монаштву и епископству из свете Ковиљске обитељи – и на мени остварити духовна истина у коју нас је увео овај поменути Апостол народâ. Њега је Сâм Господ утешио рекавши му: *Доста ти је благодат Моја; јер се сила Моја у немоћи показује савршена!* (I Кор. 12, 9). Те речи и мене охрабрују да на своја немоћна плећа узмем свети и тешки крст патријарашке службе и да – са уздањем у благодатну помоћ Вечног Првосвештеника и Подвигоположника – почнем успон уз *гору блаженстава Христових, обасјану лучама истините Светлости и чистом ведрином Истине*. Обузет свештеним трепетом пред овом узвишеном Тајном и свестан множине задатака на које, по повереној дужности, треба заједнички да одговоримо, знам да ће овај успон ублажити сила Духа Утешитеља Који *дише где хоће* и *сама сила Јеванђеља Христовог, Који нам даје моћ да у Њему чинимо све*.

У том настројењу, првенствено желим да наша света Српска Православна Црква, свугде где јесте, живи пуним плућима; да сваки православни хришћанин живи истинску слободу – слободу у Господу Христу и да јеванђелске вредности буду свакодневица свих људи који су православни, јер је то једини могући начин сведочења истине која треба да буде мост према свима онима који чежњиво, било да су тога свесни или не, трагају за њоме. Ми смо позвани да будемо *со земљи*, према речима

Изабран нови Патријарх српски

Са устоличења Патријарха српског г. Порфирија

Сâмог Господа нашег, и ако у овоме тешком времену не будемо оваквог узвишеног позива били достојни, како ће онда – оци, браћо и сестре – *сва земља бити осољена*?

Христос је, једном речју, наша мера, Он је наш Покретач, али Он је и наше огледало. Њиме се меримо и Њиме смо измерени. Стога, патријарашка служба примарно треба да буде утемељена на духовном искуству светих Божјих људи, на њиховом односу са *Јединим новим под сунцем* – Христом Богочовеком, Спаситељем душа и тела наших, Спаситељем читавог света и све творевине. То искуство, обједињено и преточено у црквено Предање, позвани смо заједнички да чувамо, али не само да чувамо него да га чинимо и активним и актуелним, истовремено и свевременим и савременим. Нека нас у томе надахњују непролазне речи истога светога апостола Павла: *Али вама напомињем, браћо, Јеванђеље које вам проповедах, које и примисте, у коме и стојите, кроз које се и спасавате, ако држите онако како вам проповедах, осим ако узалуд не повероваste. Јер вам најпре предадох што и примих, да Христос умре за грехе наше по Писму, и да би погребен, и да је устао трећи дан, по Писму* (I Кор. 15, 1 – 3).

У овим речима светог Апостола јасно је шта смо примили а шта предајемо. Није првенствени задатак Цркве да ствара боље услове за живот. Није првенствени задатак Цркве да се труди да решава било коју врсту социјалних, политичких, психолошких и сваких других проблема. У цркву долазимо на свету Литургију да бисмо ту дотакли, наслутили оно што је најважније, да бисмо ту дотакли и примили Крст Христов, али Крст Христов који истовремено значи Васкрсење. То је основни задатак Цркве, зато постоји у свету, а све ово друго поменуто, само по себи, као продукт тог примарног опредељења, биће обасјано управо тим истим Крстом и

Изабран нови Патријарх српски

Васкрсењем Христовим. Ако све имамо а то немамо – узалуд је; а ако то имамо – све смо онда добили.

Зато је важно, браћо и сестре, схватити и осетити снагу Цркве која живи и сведочи мир, благовестећи га свим народима и свим људима добре воље; свим народима – понављам, јер сваки човек је саздан као икона Божја и сви смо позвани у Њему Спаситељу једно да будемо. Неће бити да можемо Христа присвојити и рећи: „Христос је наш зато што смо ми бољи од других." Ако Њему припадамо, онда се трудимо да, кроз Њега, свако у срцу нашем буде наш; да наше срце буде простор у којем, баш зато што Он у њему обитава, има не само места за све него има места за све који у љубави и загрљају с нама живе. Хришћански Бог је, како Га тачно назива свети апостол Павле, *Бог љубави и мира*. А мир је, као што сви добро знамо, претпоставка јединства у љубави и начин да се превазиђу погубне силе раскола и раздора, сукоба и мржње.

Данас, нажалост, живимо у времену када су мир и јединство и у Цркви Божјој, у њеноме људском аспекту, уздрмани. Било да се то дешава далеко од нас или је део наше црквене стварности, сви смо позвани управо на ту службу миру и јединству. Апостол позива речима: *Молим вас, браћо, именом Господа Исуса Христа, да сви исто говорите, да међу вама не буде раздора, да будете утврђени у истој речи и истој мисли* (I Кор 1, 10). За ухо отврдло за духовни глас Јеванђеља Божјег то може значити да нас позива на одрицање од себе и од слободе. Не, та реч Апостола позива нас управо на преображај у слободи. Позива нас Апостол на реч и дело који ће бити преображени речју Христовом, умом Христовим; да не говоримо научени од мудрости људске него научени од Духа Светога и, како вели, – *духовним духовно доказујући*. Ми смо, дакле, позвани да наши аргументи буду духовни – духовним духовно да доказујемо, а не речју и искуством и силом која своје извориште има само у овоме свету. Тим путем и сâм скромно намеравам да, уз помоћ Божју и свих вас, ходим и – не усуђујем се да кажем, стид ме је, али изговорићу – водим Цркву која ми је поверена. Послање Цркве је да изграђује мир и међусобно поверење, силом мира Христовог који је подарен Цркви. *Мир свој дајем вам!* – рекао је Господ. Ако имамо мир Божји у себи, мирићемо се с другим човеком, са природом, а бићемо измирени и са собом. Бићемо, једном речју, благовесници мира. Наш допринос ће бити не пре свега у ономе што чинимо него у ономе што јесмо, а из тога што јесмо чинићемо и оно што треба да чинимо. За такав циљ, оци, браћо и сестре, вреди живети и живот свој положити.

Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије

Истовремено, свесни смо да се дух раздора или, боље рећи, злодух поларизације, борби различитих политичких интереса, преоблачи у хаљине побожности и проговара лажним речима припитомљене вере, ширећи свој отровни дах међу православним хришћанима у свету, а не заобилазећи ни нас, било овде, било у расејању. Због тога, желим да, прво самог себе па онда и све вас, још је-

Изабран нови Патријарх српски

дампут подсетим на вапајну молбу Апостола, писца Посланице Коринћанима: *Да не буде међу вама раздора, већ да сви будете усавршени у једном разуму и једној мисли*. Павлове речи: *Будите једне мисли међу собом и Бог трпљења и утехе нека нам дâ исто да мислите међу собом по Христу Исусу, да бисмо једнодушно, једним устима славили Бога и Оца Господа нашега Исуса Христа*, за мене ће бити један од најважнијих задатака којем желим да посветим време патријарашке службе и скромне снаге којима располажем. Да бих тај задатак и остварио, чврсто ћу се држати устројства Цркве које је неговано и сачувано у Православљу, утемељено на Светом Писму и учењу светих Отаца Цркве. Црква је саборни организам, *Сабор светих*, небоземна заједница свих и свега, која све у себе позива и укључује, ништа и никога унапред не одбацујући због било каквог земаљског, обичног људског критеријума. Црква је позвана да сабира, да обједињује и спаја и, како сам већ напоменуо, служи миру и јединству. Зато се моје патријарашко служење Богу и Роду неће кретати стазама парцијалних интереса нити ће садржати елементе савременог странчарења и партијског бављења политиком. Полазећи од чињенице да је служба Патријарха српског – служба првог међу једнакима, и да је биће наше Цркве саборно, настојаћу – што сам, и по мери својих могућности, трудио се да чиним и до сада – да негујем овај саборни дух, као најважнији цвет нашег богочовечанског стабла.

Савремени односи у друштву па и савремена политика, схваћена као борба различитих партија, често у себи носе и доста непријатности, нажалост и непримерених односа и активности. Борбу група које се удружују ради међусобног ривалитета не видим као политику у изворном смислу те речи. Политика, у изворном смислу речи, у антици, где се и појавила као појам, сматрана је бригом за оно што је заједничко, бригом за заједнички живот. У тој бризи су учествовали сви грађани и сви су једнако делили одговорност за друштво, за оно, дакле, што је заједничко. Том врстом политике не само да хоћу него и дубински осећам да и морам да се бавим, као што је и сваки човек дужан да то чини у мери у којој је то њему дато и на месту на којем се налази.

Желим да, овом приликом, поздравим наш народ широм земаљског шара и да му, свагда и свуда где се налази, пошаљем благослов силе Божје и молитве охрабрења и подршке. У мојим молитвама на првом месту ће бити православни Срби на страдалном Косову и Метохији, који су у нераскидивом јединству са нашим народом у читавој Републици Србији, али и са нашим благоверним народом који живи у Црној Гори и Републици Српској, у Босни и Херцеговини у целини, али и у свим другим земљама где наш народ живи.

Заиста, највећа брига моја и наше Цркве и даље је наше многострадално Косово и Метохија, наш духовни Јерусалим, како је говорио блаженопочивши патријарх Иринеј. Косово и Метохија за Србе нису напросто само мит, јер мит припада свету имагинације, и ту можемо губити и побеђивати. Косово је за нас Завет, а тај Косовски Завет је везан за Нови Завет у чијем темељу стоји светост. Отуда је Косово за нас заправо нит, пупчана врпца која нас повезује са нашом духовно-историјском колевком, са суштином нашег идентитета. Ми смо у Косову и Косово је у нама, нашим светињама, ћирилици и Косовском Завету. „Косово је срце Србије" – пева данашње младо поколење, а срце је, по светим Оцима, орган живота и љубави; у срце може и треба да стане свако, па тако и на нашем Косову има места за све: за све људе које ће обожити лепота Дечана, у којима сам ја недостојни положио своје прве завете – монашке завете, и лепота Грачанице, Девича и Соколице; за све које ће умудрити Пећка Патријаршија, окадити црвени божури, благословити Стефан Дечански.

Наставићу, колико год могу, да служим нашем верном народу у мени драгој Хрватској која је постала моја друга отаџбина, народу чију дубоку веру, снагу и љубав сам упознао и која ће бити узор и мени у годинама које предстоје. Исто то важи и за Словенију. Исту ту љубав и бригу моју и свих нас, заслужују православни у Републици Македонији, који вековима чувају неке од најлепших манастира које подигоше наши преци; а наш

Изабран нови Патријарх српски

Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије са архијерејима

народ је подигао дивне манастире свуда по свету и широм Европе, Канаде, Америке, у Аустралији. Сви ће бити у мојим молитвама, у мом су срцу.

Посебно, оци, браћо и сестре, желим да останемо трезвени и приправни на свако добро дело и жртву у ово тешко време опште пандемије, изазване ширењем вируса SARS-CoV-2. У минулим месецима, сведоци смо огромне жртве лекарâ и свих људи који су, несебичним полагањем својих живота и снага, испунили највећу заповест Христову о љубави. Да будемо снажни, али и трезвени! Да нама не овлада страх и да знамо да сваки телесно здрав човек може бити много гори вирус у овоме свету! Загледавши се свако од нас у своје срце, заправо може рећи: човек је једини вирус у свету, једини који чини разне дебалансе у хармонији коју је Бог створио. Нека нам пример ове пандемије, која се тако брзо проширила, покаже колико смо међусобно повезани и једни на друге упућени, и колико само међусобном пажњом можемо победити ову страшну пошаст, првенствено пошаст греха и болести која нам прети изнутра.

У јулу 2014. године рекао сам у Загребу, и не одустајем од тога: да ћу, целим својим бићем, скромним снагама, али снагом и силом благодати Божје, радити на повезивању људи, на изграђивању мостова и успостављању дијалога са свима. И кроз тај дијалог у Загребу и другде, стекао сам пријатеље, а дубоко сам уверен, стекла их је и Српска Црква и српски народ. Настојаћу да будем достојан оних људи у Загребу, Љубљани и другим градовима Епархије загребачко-љубљанске, који су били мени, мојим свештеницима и српском народу блиски, који су нас прихватили као пријатеље и више од тога. Када је требало, јавно су нас и заступали и бранили у невољама, ако их је некад било. Настојаћу да, по истом кључу, свој браћи – без обзира ком народу и којој вери припадају, а која живе у земљама у којима смо ми православни Срби већина – будем такав пријатељ какве сам ја стекао у Хрватској и Словенији. Стога, молим и вас и све нас, оци, браћо и сестре, да наставимо чинити тако, молећи се нашим светим прецима и небеским заступницима да нам у томе помогну, и да са таквом надом, већ овде и сада достигнемо живот вечни!

Осми дан

СМРТ И ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО КАО ЦЕНТАР ЦРКВЕНОГ ЖИВОТА

Празник Васкрсења, који у ове дане прослављамо, представља врхунац нашег црквеног живота. Такво осећање је заједничко за све хришћане, без обзира на то у којој мери познају теологију празника. Хришћански празници нису напросто сећања на историјске догађаје који су у вези са Христовим делом спасења човека и света, већ су њихово реално оприсутњење. Благодаћу Духа Светога хришћани постају учесници тих догађаја. Наиме, у Литургији и богослужењу Цркве ишчекујемо да се догоди нешто што се догодило у прошлости, сећамо се нечега што ће се догодити у будућности, док смо у садашњости учесници појединих догађаја из читаве историје спасења. Подсетимо се још једном темељних истина наше вере да бисмо у наставку рекли нешто и о предањској светотајинској и богослужбеној пракси наше Цркве.

Христова спасоносна смрт и Његово свеславно Васкрсење су централни догађаји Еванђеља. Према Спаситељевим речима, Његова смрт и Васкрсење су разлог Оваплоћења (Јов. 10, 17 – 18; 12, 27; уп. Ис. 53, 10; Дела ап. 2, 23; 4, 26 – 28). Стање у коме су се нашли човек и читава творевина после пада првостворених људи – Адама и Еве, било је стање робовања греху, смрти и ђаволу (Римљ. 5, 12; I Кор. 15, 22). Према апостолу Павлу, Христова смрт ослободила нас је од тог робовања (Гал. 1, 4; Ефес. 5, 2; I Сол. 5, 9 – 10). Истовремено, исти Апостол каже да Васкрсење Христово даје смисао нашој вери, проповеди и надању. Уколико је Христос васкрсао и ми ћемо васкрснути. Без Христа Васкрслога, наша вера била би потпуна бесмислица, а хришћани би били јаднији од свих људи (I Кор. 15, 13 – 19). Због тога је у проповеди светих апостола централни мотив била вест о овим спасоносним догађајима (Дела ап. 4, 2; 17, 18; 23, 6; 24, 15, 21; 26, 6 – 8; Римљ. 6, 5; I Сол. 4, 15 – 16). Где год су се појављивали, хришћански проповедници су проносили Еванђеље – благу вест о Христу Умрломе и Васкрсломе. Та истина представља темељ наше вере.

Кроз читаву историју, од апостолских времена до данас, учење и пракса Цркве су у потпуном сагласју. Зато су смрт и Васкрсење Христово били и остали центар, како хришћанског учења, тако и светотајинског и богослужбеног живота Цркве. Главни богослужбени догађај у животу Цркве је света Литургија. Она је тачка фокуса која у себи обједињује и садржи целокупан црквени живот, како онај светотајински (свете Тајне крштења, миропомазања, Причешћа, покајања, свештенства итд.), тако и молитвени живот сваког верника (било заједнички: вечерње, јутрење итд., било лични: молитве пре и после спавања, јела, рада итд.).

Светотајински део црквеног живота састоји се од одређеног броја светих Тајни. Међутим, само мањи број светих Тајни је обавезан у животу сваког хришћанина: то су свете Тајне хришћанске иницијације, тојест уласка у Цркву – крштење и миропомазање и света Евхаристија која је чин нашег општења са Христом кроз Причешће – учешће у Његовом Телу и Крви. Хришћанска иницијација се састоји из два елемента: стицања вере у Христа Распетога и Васкрслога, и светотајинског урањања у Тајну смрти и Васкрсења Његовог у крштењу (основно значење грчке речи *βαπτίζω* је *уронити*, *потопити*). Према томе, крштењем онај који је поверовао у Христа постаје члан Цркве тако што се урања у Тајну Христове смрти и Васкрсења. На тај начин он заједно са Христом умире и саваскрсава (уп. Римљ. 6, 4 – 10). Евхаристија, са друге стране, сваки пут када се служи постаје простор непосредног општења са Васкрслим Господом Христом. То општење реализује се као наше утеловљење у Његово свето Тело, које је Црква (уп. Римљ. 12, 5; I Кор. 12, 27; Еф. 1, 22 – 23; Кол. 1, 18 – 24). Ово има за последицу активирање у сваком поједином члану Цркве свих спасоносних ефеката Његове смрти и Васкрсења – пре свега наслеђивање вечног блаженог живота у Његовом Царству. Учешћем у светим Тајнама постајемо наследници оних

добара која целокупној творевини доноси Христово дело.

Молитвени живот у Цркви има два аспекта: заједничку молитву Цркве и наше појединачне молитве. Оба вида молитве представљају заповест и идеал на који је указао Сâм Спаситељ (Мат. 6, 6; 7, 7 – 11; 12, 9; 14, 23; 18, 19 – 20; Марк. 1, 21, 35; 3, 1; 6, 46; Лук. 4, 16; 11, 9 – 13; 18, 1; Јов. 6, 15). Заједничка молитва, тојест богослужење Цркве уређено је у три богослужбена циклуса: дневни, седмични и годишњи. Сваки од тих циклуса формиран је око Тајне Христове крсне смрти и Васкрсења. На нивоу дневног богослужбеног круга једна од тема вечерњег и јутарњег богослужења је тема жртве. То јасно уочавамо у централним псалмима вечерња и јутрења – 140. односно 50. псалам – у којима налазимо мотив жртве (Пс. 50, 16, 17, 19; Пс. 140, 2). Молитва и жртвовање у наведена доба дана су Божје заповести Старог Завета (II Мојс. 29, 38 – 39; IV Мојс. 28, 1 – 8). Према Тертулијану, заповест о жртвовању у та два доба дана укинута је, јер је, будући праслика, испуњена у Христовој крсној жртви. Међутим, део заповести који говори о молитви у наведена доба дана обавезујућ је и даље за сваког хришћанина (Тертулијан, *О молитви* 25, 1 – 3). Надаље, Трећи, Шести и Девети час, такође, у вези су са Христовим страдањем и смрћу. Господ наш Исус Христос је у време трећег часа (девет часова ујутро према јеврејском рачунању времена) био осуђен од стране Пилата, у време шестог часа (подне) је разапет на Крсту, а у време деветог (три часа послеподне) је издахнуо. С друге стране, божанствена Литургија, која сâма не спада у богослужења дневног круга, али уједно је кулминација једног литургијског дана, открива нам есхатолошку и надвременску димензију богослужбеног живота. Она је истовремено време и простор нашег сусрета са Васкрслим Господом, али и нашег учешћа у есхатолошкој реалности Божјег Царства које ће доћи.

Центар седмичног богослужбеног круга је недеља као дан Господњи, дан у који је Христос васкрсао. Недеља је најстарији празник Цркве. Пратећи континуитет црквеног живота од апостолских времена до данашњег дана, уочавамо да је недеља празник који се у богослужбеном систему не разликује од других великих празника Господњих. Слично, среда и петак, дани који су посвећени Христовом спасоносном страдању (у среду чинимо успомену на издајство Јудино, док је петак дан Христове смрти на Крсту), по озбиљности и строгости црквених прописа о посту (како канонских, тако и оних из типикâ), као дани поста не разликују се од данâ Свете Четрдесетнице и вероватно су, у историјском смислу, изворнији од самих вишедневних постова. Богослужења сваке среде и петка, кроз избор химни и других литургијских садржаја, указују на прослављање спасоносних страдања Христових. Такође, на седмичном нивоу прослављамо све догађаје у историји Домостроја спасења, од стварања света до страшног и славног Другог Христовог доласка, са посебним акцентом на смрти и Васкрсењу Христовом, који представљају кулминацију читаве историје спасења.

Годишњи богослужбени круг је конструисан око прослављања Христове Пасхе, тојест око догађаја смрти и Васкрсења Христовог. Велики петак, Велика субота и Васкрс представљају корен и центар око кога се читав систем годишњег богослужбеног круга развио и расцветао у један величанствени „рај православног богослужења". Хришћанска Пасха и пост који јој претходи – Света и Велика Четрдесетница, од своје прве појаве у историји Цркве били су у тесној вези са процесом иницијације нових хришћана у Тајну Цркве. Тако су, како пост тако и сâм празник Пасхе, тојест Васкрс, били обележени процесом катихизације будућих чланова Цркве, који је интензивиран током богослужења дневног круга Четрдесетнице. Катихизација је постепено водила ка светотајинској и мистагошкој припреми за свету Тајну иницијације, која је обављана током последњих дана Велике седмице. На Велики петак су вршени егзорцизми над оним катихуменима који су претходно за то припремљени поучавањем у основама вере и васпитавањем у црквеној пракси. Свете Тајне крштења и миропомазања обављане су на Великом бденију Пасхе – на вечерњој Литургији коју служимо на Велику суботу, док је читава пасхална мистагогија доживљавала врху-

Осми дан

нац у првом светом Причешћу новокрштених чланова Цркве, што је представљало, и за њих и за остале вернике, уједно и врхунац славља. Видимо да се у свим наведеним случајевима појединачна Пасха верника, његово бежање од духовног фараона, пролазак кроз Црвено море као по сувом и пут у Обећану земљу (II Мојс. 12 – 15), преклапа са општом Пасхом Цркве као заједнице, те се тиме у свакоме од нас изнова одвијају сви наведени спасоносни догађаји из Домостроја спасења у Христу, чиме и сами у њима постајемо заједничари добра које је Својим делом Христос остварио.

Важан резултат Христовог спасоносног дела је и надуман начин живљења и доживљавања времена у Цркви. Наиме, у Цркви живимо специфичну реалност која нам је дарована Христом: спасено и преображено време и простор који су лишени распарчаности и њихове функције раздвајања. Наиме, у богослужењу ишчекујемо догађаје који су се одиграли давно у историји, сећамо се нечега што се у линеарном смислу историје још увек није догодило, али и истовремено смо у вечном *данас* учесници свакога појединачног догађаја из читаве историје спасења. То је посебно изражено у језику црквених химни и молитава у којима се среће више карактеристичних формулација, које саме по себи могу да зазвуче апсурдно, али, по вери Цркве, оне су наша најживља могућа стварност. Црквена химнографија није просто плод великог поетског дара и осећаја за језик и уметност који су поседовали свети црквени песници. Она је и израз вере да у тренуцима богослужења живимо све догађаје из историје спасења као да се одвијају у садашњости.

У данима претпразништва, у којима се припремамо за велике празнике, химнографија нам помаже да учествујемо у догађајима који су ка њима водили. Тако на почетку Седмице Страдањâ певамо: „Идући Господ на вољно страдање" (прва стихира на *Хвалите* Великог понедељка), а на Велики петак пак: „Данас виси на дрвету" (15. антифон на бденију Страдањâ Господњих). Крећемо се, дакле, са Спаситељем на путу страдања и стојимо испод Његовог Крста посматрајући догађај којим смо спасени. Тако у претпразништву Божића певамо: „Данас Дјева иде да роди Превечног Логоса у пећини" (Кондак претпразништва Божића). Химне говоре о празнику на начин који подразумева наше присуство у догађају који се празнује, например док Дјева иде да роди Христа у Витлејему. На Велику суботу чујемо химну: „Данас Ад стењући вапије" (друга група стихирâ на *Господи возвах* на Велику суботу) у којој персонификовани Ад нариче сâм над собом јер је побеђен Христовим присуством. На Васкрс, као и више пута током периода од Васкрса до Вазнесења, појемо стихиру „Васкрсења је дан" (Слава, и сада на *Хвалите* Пасхе). Свакога од тих дана у оквиру богослужбеног искуства одвија се управо онај дан у који је Господ васкрсао. Када на Божић певамо „Данас Дјева рађа" (Кондак Божића), ми тајинствено у том моменту присуствујемо празнованом Рођењу Богомладенца. Са друге стране, на Литургији током читаве године, у оквиру молитве Анафоре, сећамо се и других догађаја из историје Домостроја спасења, како оних који су се догодили, тако и оних који тек треба да се догоде: „Сећајући се Крста, гроба... и Другог и славног доласка..." У наведеним речима скривају се, али нам се истовремено кроз њих и откривају највеће тајне наше вере: оне су кључ светотајинског живота у Христу.

Сидро брода Цркве укотвљено је у Царству Божјем. Све историјске и животне буре којима смо изложени, докле год смо на том броду, не представљају за нас никакву опасност. Управо је поверење у Њега оно што Бог од нас тражи, и за шта је гарантовао смрћу Свога Јединородног Сина. Као израз оваквог поверења Црква пева: „Покажи нам милост Своју, онако како се уздасмо у Тебе" (*Велико славословље*). Зато је наше васкрсење са Христом и вечни и блажени живот целога света у Царству Божјем стварност којој се надамо. Црква кроз свој богочовечански живот, созерцавањем Христове смрти и Васкрсења у оквиру светих Тајни и богослужења, води нас на том путу. Зато је посвећивање нашег времена богослужењу најузвишенији и најсврсисходнији начин црквеног живота. Из тога извире свака друга врлина, а пре свега љубав према Богу и ближњима.

Ђакон др Владимир Антић

Презвитер др Оливер Суботић: МИСИЈА ЦРКВЕ И САВРЕМЕНЕ ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

Прогресивни развој информационо-комуникационих технологија један је од многобројних процеса карактеристичних за савремену епоху у којој живимо. Поменути процес доноси пред хришћане многе предности али и многе изазове који изискују заузимање одговарајућих ставова ради доследног деловања у складу са јеванђелским начелима. Промишљајући о овом феномену, али и о другим актуелним питањима која се односе на живот Цркве, а нарочито на њену мисионарску делатност, замолили смо презвитера др Оливера Суботића, главног и одговорног уредника часописа *Православни мисионар*, да са нама подели своја сазнања и искуства о назначеним темама.

Презвитер др Оливер Суботић

Пречасни оче Оливере, дозволите ми да, у име уредништва *Винограда Господњег*, изразим дубоку благодарност што сте издвојили време за разговор. Имајући у виду чињеницу да, као свештеник и признати стручњак из сфере информационо-комуникационих технологија, поседујете драгоцена знања и искуства у вези са наведеном облашћу, замолићу Вас да прокоментаришете чињеницу да се сталан развој информационо-комуникационих технологија неминовно одражава на свакодневни живот људи како у позитивном, тако, нажалост, и у негативном смислу. С тим у вези, можете ли нам укратко представити активности и досадашње резултате деловања Центра за проучавање и употребу савремених технологија Српске Православне Цркве, на чијем челу сте се налазили као управник?

Центар за проучавање и употребу савремених технологија је основан 2008. године, у почетку као стручно тело Архиепископије београдско-карловачке које би се бавило проучавањем информационо-комуникационих феномена и технолошких изазова који су од значаја за живот и мисију Цркве, али и за друштво у целини. Убрзо је Центар, због свог значаја, потпао под синодалну надлежност под којом се налази и данас.

У првим годинама функционисања Центра углавном смо се базирали на учешће у јавној сфери и дијалог са људима из технолошких области. Та активност је наишла на изузетно добар пријем у стручним круговима. Поред начелног разматрања технологије из аспекта православне антропологије, навођени су и конкретни проблеми и предлози њиховог решавања у складу са хришћанским

Разговор

погледом на свет: од електронске приватности у 21. веку и нових идеја за њену заштиту (подсетимо се да је то питање у српском јавном дискурсу прво покренула управо наша Црква, током јавне дебате о биометријским системима идентификације), до проблема какви су зависност младих од интернет садржаја, вршњачког насиља у *cyber* свету, феномена отуђености услед утицаја виртуелне сфере... Центар је, после неколико десетина јавних скупова, у стручној јавности брзо постао релевантан и референтан. Посебно добру сарадњу смо имали са Друштвом за информатику Србије, које води доајен српске информационе сцене Никола Марковић (иначе, свештенички син).

Поменути Центар сам водио у два узастопна мандата, после чега је функцију управника преузео ђакон Александар Савић, који такође има упоредно инжењерско и богословско образовање. На тај начин је установљена својеврсна традиција да је на челу тог стручног тела свештенослужитељ са информатичким образовањем.

Надовезујући се на претходно питање, можемо констатовати да и поред непрекидног технолошког развоја информационо-комуникационих средстава – која, између осталог, имају за циљ превазилажење физичких и свих других могућих баријера међу људима – у човечанству ипак све више преовладава свеопшта отуђеност, која се *de facto* одражава и на плану породичног живота. У чему се огледа узрок такве ситуације и како се, посматрано из угла живота у Цркви, на правилан начин изборити са овим савременим феноменом?

То што сте навели представља озбиљан парадокс нашег времена. Наиме, све чешће се дешава да људи који су хиљадама километара удаљени ступају у интерактивни контакт путем технолошке сфере, а да се истовремено отуђују од најближег окружења, пре свега породичног. Степен отуђења обично је у директној пропорцији са бројем активних екрана у нашој околини, било да је реч о *tablet* уређајима, *smart* телефонима, рачунарским мониторима или *LCD/LED/Plasma* телевизијским пријемницима.

Пре само две-три деценије укућани су увече обично седели испред једног телевизијског апарата и заједнички гледали програмски садржај који је био у току. Тако је у градским околностима телевизор био својеврсна замена за огњиште око кога се породица окупљала – како је неко духовито приметио, мушки део популације је кућни ТВ апарат у одређеном делу дана (када су на програму биле главне информативне емисије) одвлачио од кафана. Но, чак је и та парадигма окупљености испред телевизијског пријемника носила одређени степен отуђености – људи су можда заједнички пратили програм, али су ретко када разговарали међусобно или, макар, наглас коментарисали садржај. Ово је веома важан моменат, посебно за родитеље: савет је да редовно коментаришете сваки електронски садржај који долази са било ког екрана у кући јер тако децу посредно учите критичком мишљењу. Уосталом, медијски теоретичари су одавно уочили да је основна моћ телевизије у томе што вас држи у стању ћутања и без одговора. Ту матрицу је потребно обрнути и повремено „наредити" телевизији да „ућути" – за то нам и служи *mute* дугме на даљинском управљачу које, приметимо, ретко ко уопште користи, иако има врло важну функцију.

На сличан начин треба поступати и са осталим дêлом технолошког спектра који нас окружује. Суштина је у очувању умне пажње (без које нема праве молитве), критичке оштрице (без које људи постају подложни медијској пропаганди) и расуђивања (које је, уз љубав и смиреноумље, темељна врлина). Не смемо дозволити да нам се ум расеје у мери да постанемо духовно опустошени јер се тада отуђујемо не само од ближњих, већ и од Бога. Зато треба за почетак стећи добре навике: у погледу одабира квалитета онога што у информационо-комуникационом смислу пратимо (бити пробирљив као када је у питању храна), времена које за то одвајамо (два до три сата дневно је максимум који, истовремено, треба уравнотежити са физичком активношћу) и просторног контекста (нека

макар породични ручак буде светиња која неће бити ометана звучним и визуелним садржајем који долази са електронских екрана).

Презвитер др Оливер Суботић

И поред многобројних могућих злоупотреба информационо-комуникационих технологија, неоспорна је чињеница да исте могу послужити и извесно време се већ успешно и користе као средство за спровођење црквене мисије у савременим животним условима. У чему се огледају предности, а у чему недостаци употребе савремених информационо-комуникационих средстава у оквиру мисије Цркве?

Предности употребе *IT*-а у савременој мисији Цркве су јасно изражене у могућностима дигиталних технологија: довољно је то што Свето Писмо и дела светих Отаца у електронском облику могу бити доступна на свакој тачки планете Земље и на сваком језику, па да нам мисионарске предности буду очигледне. И на плану самог организовања мисионарских активности је све далеко лакше. Могло би се рећи да су информационо-комуникационе технологије донеле револуционарна унапређења у начин организације мисионарских, али и неких других црквених делатности.

Постоје, додуше, и извесна скретања када је ова област у питању. Примера ради, у наше време то је појава својеврсних *youtube* „духовникâ" са овосветовним маниром наступа (чиме се добија на броју „пратилаца", а губи на „соли" хришћанске поруке), смањење молитвеног подвига под изговором учешћа у електронској сфери (при чему се заборавља да нема веће мисионарске активности од молитвене), пренаглашавање информисања наштрб богослужбено-литургијског живота... Но, рекао бих да је та врста скретања још увек спорадична.

Потребно је пронаћи одређену меру у свему, па тако и на овом пољу, и упоредо промишљати свако конкретно решење за мисију. Притом, треба водити рачуна о томе да је *IT* сфера доста сложена и да захтева темељно разматрање. Неозбиљно је поредити употребу информационо-комуникационих технологија (које су концептуално јако широке и одавно су прожеле сваки домен друштвеног живота) са употребом ножева, виљушки и кашика (прибор за ручавање је, приметимо, вековима присутан, али искључиво као рудиментарно техничко решење чија је концептуална ширина изразито мала). Упркос томе, поређења *IT*-а са употребом простих алата се, нажалост, још увек могу чути у неким круговима, премда су крајње површна и не доприносе озбиљном осмишљавању ове области.

Како бисте описали актуелне изазове и задатке данашњег мисионарског деловања наше Цркве?

На унутрашњем плану мисије остаје још увек да се испуни задатак „поновне христијанизације" нашег народа. У томе смо слични

Разговор

Презвитер др Оливер Суботић

с осталим православним народима који су прошли процес духовне контаминације за време комунизма. Степен системске делатности комунистичког режима, са циљем обезбожења словенских народа, био је толики да ће бити потребно доста времена да се „Срби Богу врате" (по речима Владике Николаја, из његове чувене песме *Небеска Литургија*). У том погледу веронаука је само донекле поправила стање, али ни изблиза у мери у којој смо то очекивали, из разлогâ чија детаљна опсервација излази ван оквира овог интервјуа.

Са друге стране, приметимо да наша помесна Црква никада у својој историји није имала својих „пет минута" на светској сцени када је реч о спољашњој мисији. Разлог лежи у чињеници да је српски народ у претходним вековима Христа сведочио, пре свега, мучеништвом и исповедништвом – задатак Срба је био да одрже веру отаца у време отоманског, а потом и комунистичког јарма. Данас је ситуација сасвим другачија јер смо вековима жељену слободу стекли, премда и сада имамо „жалац у телу", у виду борбе за слободу и опстанак Срба на Косову и Метохији.

Оно што за отприлике једну деценију можемо очекивати јесте да више од половине Срба буде ван граница Србије, претежно у западној дијаспори. То је изазов за нашу државу, која би већ сада требало да има спреман одговор на питање како да српски народ буде интегрисан у западно друштво, а да задржи свој идентитет и да се не асимилује. Тесла и Пупин су парадигма у том смислу и инспиративна смерница коју треба искористити. Ово питање је, међутим, ништа мање изазовно за Српску Цркву, и то, рекао бих, више у позитивном смислу јер нам се први пут у историји даје шанса да, кроз концепт лаичког апостолата, искористимо вишемилионско присуство српског народа на свим меридијанима за спољашњу мисију, ону која је упућена према неправославнима.

Многи ће на ову идеју одмахнути руком и рећи да је илузорно бавити се спољашњом мисијом када на унутрашњем плану још ништа није срећено на мисионарском пољу. Историја, међутим, показује управо супротно: оживљавањем спољашње мисије истовремено оживљава и унутрашњи живот конкретне помесне Цркве. Управо са тим циљем је пре пет година основано Мисионарско одељење при Светом Архијерејском Синоду СПЦ. Чињеница да на трону српских патријараха у овом тренутку имамо личност посебне харизме и изузетних капацитета у сваком погледу – па и мисионарском – охрабрује и даје наду да ће, у мисионарском домену, бити направљен значајан продор и одлучан искорак у наредном периоду.

Када је у питању информативно-медијска делатност под окриљем Цркве, која су то основна начела којима се треба руководити како би таква активност Цркве свагда била у служби изворног хришћанског сведочења вере у Господа?

Начело је једноставно: потребно је користити информативно-медијску сферу, узимајући претходно у обзир литургијско-под-

вижничке постулате наше вере као темељ те делатности. Мисија се не може вршити наштрб подвижничко-литургијског живота нити се може мисионарити тако што би се угрозио литургијски доживљај Цркве зарад некаквог добитка на броју људи који ће, ето, чути нашу реч. Већ две деценије сам оштар противник идеје једноставне „селидбе" Цркве у електронски простор без усвајања поменутих одредница. Уколико поступимо супротно, већ сутра можемо од младих очекивати да им формирамо и „виртуелну Цркву", електронског аналога у коме би могли да учествују *online* уместо физички. У овом смислу је врло важно одмерити идеје и проценити их питањем: да ли се конкретним приступом света Литургија измешта из средишта нашег духовног живота или остаје ту где јесте? Зато се залажем за то да сваки православни парохијски сајт већ на насловној страни видљиво има истакнуту ону чувену реченицу са почетка Јеванђеља по Јовану, која каже: *Дођи и види!* Нажалост, данас смо сведоци да – уместо физичког доласка на Литургију да би се у њој свецело учествовало телом, умом, разумом и срцем – многи номинални хришћани једноставно „прате" црквени живот, без учешћа у њему. Заборавља се, притом, да нам је Христос Себе дао у потпуности и да ми, заузврат, себе треба свецело да предамо Њему, према речима јектеније која каже: „...сами себе, једни друге и сав живот свој Христу Богу предајмо". А то се не постиже из удобности фотеље.

Овде долазимо до питања одржања подвижничког етоса, који је одлика Православне Цркве кроз векове и који верно прати литургијску сферу. Уколико бисмо ишли линијом ултимативног информисања и некритичког праћења информационих трендова, онда бисмо временом угрозили и тај етос јер је цивилизација „столице и екрана" дубоко антиподвижничка. То је проблем ширих размера и не тиче се само утицаја на црквени ритам, већ и (не)здравог начина живота.

Сугестивност и заводљивост информативне сфере је таква да човек у њој може провести сате, а да тога није свестан. Када и како ћемо се молити после свих тих сати проведених испред екранâ? Када и како ћемо одвојити време за читање Светог Писма? Потребно је, опет понављам, пронаћи адекватну меру и темељан приступ. Зато сам својевремено предложио да почнемо да размишљамо о „информативном посту", који би упоредо пратио класичан пост, да бисмо поменуту меру што боље пронашли.

У савременим животним околностима се можда више него икада поставља питање приватности и достојанства људске личности. Услед актуелне ситуације у вези са пандемијом ова питања су још више у средишту пажње. Са друге стране, сви смо били сведоци многобројних злурадих напада на Цркву, њене архијереје, свештенике и вернике, као и на њену *Тајну над тајнама* – свету Евхаристију. Какво је ваше гледиште у вези са наведеним темама?

Своје гледиште на ту тему сам детаљно изнео у два текста, под називом *О покушају смештања светог Причешћа у епрувете* и *Права Срба у Србији – кратак осврт поводом тренутне ситуације*. Оба су објављена прошле године у јеку пандемије вируса SARS-CoV-2, када је било уведено ванредно стање у нашој земљи. Не бих понављао све што сам тада написао (и иза чега и сада стојим), већ ћу само укратко резимирати оно што сам тада навео: медијски напади на нашу Цркву и њене архијереје нису били утемељени на чињеницама, већ су били засновани на циљано усмереним интерпретацијама и углавном са лошом намером. Наиме, нико од наших епископа се није противио мерама и препорукама које су надлежни државни органи прописали када је реч о техничко-организационим методама борбе против пандемије нове врсте корона вируса. Оно чему су се савесни српски архијереји противили био је покушај да се оспори православним хришћанима право да се причешћују онако како су то вековима чинили (и то неретко у условима далеко тежих епидемија).

Разуме се, са представницима медија о свему можемо разговарати и размењивати мишљења, али када се поведе реч о светом Причешћу, треба имати у виду да је оно у са-

Разговор

мом темељу хришћанског идентитета. Зато је напад (био медијски или било који други) на свето Причешће једнак нападу на саму Цркву, колико год то некоме деловало као преоштар став. У том смислу, мислим да је књига *Свето Причешће – Лек бесмртности*, коју је Епископ бачки Иринеј објавио прошле године, ставила тачку на сувишне полемике и заокружила ову тему, макар за нас православне. Уверен сам да ће та књига, због значаја теме и начина на који је иста третирана, за неколико деценија бити на списку литературе за српске студенте богословља.

Са друге стране, лево-либералне политичке и медијске кругове, који су нападали нашу Цркву, најмање занима полемика око светог Причешћа. Њихов циљ је да искористе пандемију да би појачали арсенал нападâ на Цркву, која им смета као таква. Падом комунизма (и повлачењем његових идеолошких носилаца у криптокомунистички сектор, који је црвену петокраку само заменио звездицама друге боје), напади на Цркву и њене архијереје нису више брутални и отворени, већ су перфидни и скривени, али подједнако константни и са истим циљем као раније, а то је борба против Јеванђеља и Крста Христовог. Мислим да у том кључу треба ишчитавати нападе на архијереје и свештенике које сте поменули у Вашем питању.

Свети Оци и Учитељи Цркве су нам показали пут истинског богословствовања, који подразумева, пре свега, очишћење од страсти, а потом облагодаћење ума и срца и свеколиког човековог бића кроз живот у Цркви. Да ли нам можете рећи нешто више о неопходности благодатно-подвижничког етоса за очување изворног богословља Цркве и његово преношење млађим нараштајима?

О овој теми бисмо могли да пишемо читаве томове и да је, притом, не исцрпимо до краја. Њена важност је од суштинског значаја за црквени живот који дише и напаја се богословљем. Посебно је студентима богословских наука важно наглашавати на самом почетку њихових академских студија да је истинско богословље резултат богопознања односно боговиђења. Пре више година сам чуо за случај неког студента богословских наука који је на испитима добијао све саме десетке и по коју деветку, да би после дипломирања завршио у једној хришћанској секти. То се десило управо због тога што је вери приступао интелектуалистички, искључиво разумом, пунећи главу подацима без молитвеног укључивања ума и срца, централних „органа" преко којих се стиче истинско знање – богопознање.

Прости галилејски рибари су били најдубљи богослови у правом смислу те речи, иако нису били људи великог овосветовног знања. Њихово богословље је извирало из благодатног дара Духа Светог и боговиђења кога су се удостојили као Сведоци Христови. Но и они међу апостолима који су били образовани имали су исти опит боговиђења на коме се темељило њихово богословље. Апостол Павле је у том погледу изразит пример, јер сво његово богословље извире из чудесног сусрета са Христом, Који му се открио на путу за Дамаск. Богословље које се темељи на таквом искуству је непогрешиво и, што је најважније, оно је исцељујуће.

Огањ истинског богословља се од апостолских времена па све до данашњег дана преноси из нараштаја у нараштај на исти начин: тако што се у литургијским недрима Цркве дарује изабраним сасудима Божјим, сасудима који су се претходно припремили и прекалили кроз непоштедну борбу са старим човеком. У Православљу, дакле, истинско богословље изражавају светитељи. То је суштинска разлика у односу на, примера ради, протестантизам, у коме богословски израз формирају професори.

Разуме се, човек може бити и светитељ и професор у исто време – сетимо се овом приликом два света професора-архимандрита, Јустина Поповића и Георгија Капсаниса. Подвижнички живот није (и не треба да буде) у супротности са интелектуалним делањем и знањем; напротив, интелект је Божји дар који нам омогућава да претходно стечено благодатно искуство преточимо у словесне богословске конструкције и термине. Но уко-

лико се интелектуално делање и својеврсна „гимнастика разума" наметну као темељ и основна мера богословља, и уколико теже да замене благодатни опит потврђен саборним искуством Цркве, онда се та врста богословља мало разликује од философије, и нема моћ да преображава човека и да га исцељује. У крајњем случају, та врста рационалистичког богословља завршава свој пут или у јереси или у прикривеном агностицизму.

Свештени тростепеник – очишћење, просвећење и обожење – био је и остао мера потребна да би неко самостално богословствовао. Највећи број нâс није на том нивоу, но то не треба да нас обесхрабри, већ да нас подстакне да верно следујемо слову и духу оних људи који су тај степен постигли и оставили нам бесценблаго православног богословља да нас лечи, препорађа и води ка истинском доживљају Христа.

Колико је у данашњем времену важно настојање да свој живот усаглашавамо са богослужбеним и молитвеним ритмом Цркве?

У наше време то је посебно важно јер, као што је већ истакнуто, живимо у ери у којој се лако стичу погрешне навике. Човек који у светој Литургији налази свој центар и ослонац, сигурно неће пасти у прелест да идентитет тражи у виртуелном свету или да постане зависник од електронских садржаја. Даћу и конкретан пример. При Епархији бачкој, која објављује овај часопис, годинама функционише пројекат „Земља живих" који на најпрактичнији начин показује колика је сила молитве и живота који је омеђен богослужбеним ритмом Цркве. Преко три хиљаде људи прошло је кроз посебан третман у „Земљи живих" и већина тих људи је отргнута од канџи зависности. На који начин? Радом и молитвом у оквиру једне типично богослужбене заједнице, која функционише у окриљу и са благословом Цркве.

Но и сви ми који себе сматрамо здравим у духовном смислу треба да имамо у виду да су страсти главне болести нашег бића и да оне зачас узму маха уколико се човек у духовном смислу опусти. То је особито случај са скривеним, најтежим страстима, какве су гордост, самољубље, славољубље... са којима се свако од нас бори. Држећи се богослужбеног ритма Цркве и њеног живота, ми одржавамо наш дух истински бодрим и здравим, што нам помаже да одсецамо страсти. Црквене стихире су препуне смиреног, покајног духа који је истовремено прожет васкршњом радошћу. У свету препуном гордости и туге која је прати, која то духовна „бања" може бити више исцељујућа од ове богослужбене Витезде?

Зато смо данас и те како призвани да се изнова приопштавамо црквеном животу и да се саображавамо његовом ритму. Пример нашег савременика, светог Порфирија Атонског, који је достигао посебан ниво светости кроз врлине послушности Цркви и потпуне преданости њеном богослужбеном животу, сасвим нам је довољан да нас инспирише да један део нашег времена (макар то био онај старозаветни „десетак") од срца пружимо Богу, кроз личну молитву, богомислије и учешће у богослужењима.

Која би била Ваша порука нашим читаоцима поводом празника Христовог Васкрсења?

Као и увек када је Васкрс у питању: да највећи празник оживи наша срца и васкрсне у нама све енергије и потенцијале, да бисмо се покренули на слављење Имена Божјег, јер смо као славословна бића и створени. Христос нас је све обрадовао Својим Васкрсењем – хајде да се и ми потрудимо да обрадујемо Њега својим мислима, речима и делима.

Оче Оливере, захваљујем Вам што сте са нама поделили своја искуства и размишљања о неким од најактуелнијих питања у вези са савременим животом православних хришћана. Честитајући Вам срдачно *Празник над празницима* – Васкресење Христово, желим Вам свако добро од Васкрслог Господа! Христос васкрсе!

Ваистину воскресе!

Разговарао др Милан Бандобрански

Оче, да те питам

ГОСПОД ИСУС ХРИСТОС – НОВА ПАСХА

У црквеним песмама које се пју на Васкрс и током Светле седмице, често се помиње појам *пасха.* Исти појам срећемо и на више места у Светом Писму Новога Завета, а једно од њих се налази у *Првој посланици Коринћанима* (I Кор. 5, 7), где је, богонадахнутим речима светога апостола Павла, Господ Исус Христос назван *нашом Пасхом*. Имајући у виду наведене чињенице, упутили смо питање протонамеснику Игору Игњатову, пароху при храму Светих Козме и Дамјана у Футогу:

Како у светлости празника Христовог Васкрсења и нашег свеукупног живота у Цркви треба разумети речи из Посланице Коринћанима светог апостола Павла: „Јер и Пасха наша Христос жртвова се за нас" (II Кор. 5, 7)?

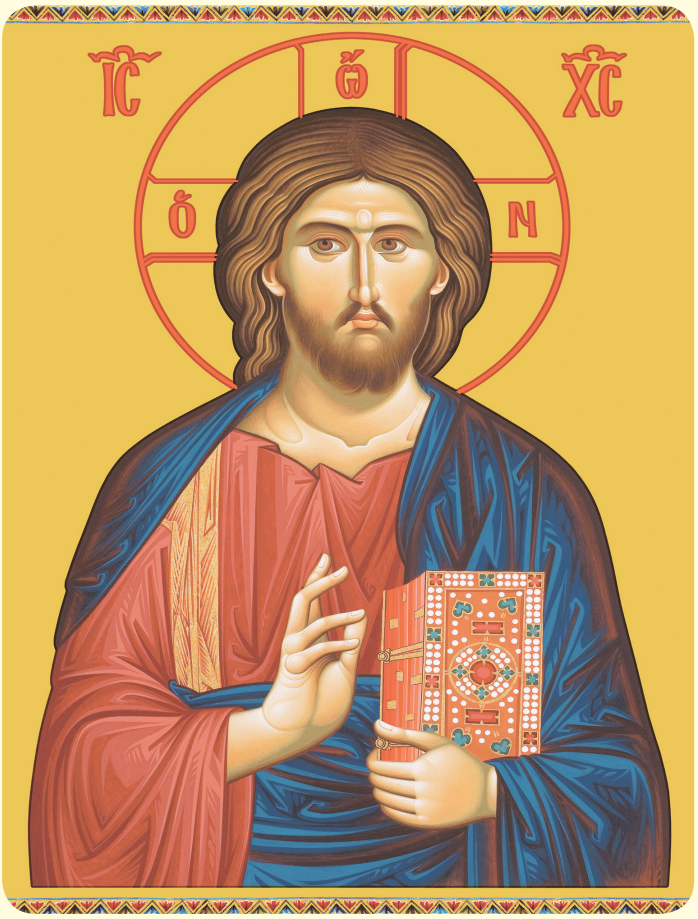
Служење свете Литургије, Манастир Дечани

Свето Писмо јесте неисцрпна ризница непотрошивог блага датог човечанству ради задобијања спасења као заједнице са Тројичним Богом и свима светима. Као такво, Свето Писмо је књига у којој нам се открива Бог и саопштавају истине вечног живота. Кроз Свето Писмо долазимо и до познања људске природе и своје сопствене личности. За разумевање Светога Писма, осим нашег сопственог умносрдачног напора, потребно је молитвено просветљење Светога Духа, затим делатно учешће на литургијском сабрању и на осталим молитвословљима, као и познавање писаног Предања Цркве у виду светоотачких текстова.

Поменути стих својим значењем и формом указује, као и многи други делови Светог Писма, на однос између Старог и Новог Завета, између праобраза и Истине, између очекивања и испуњења. Блажени Августин је то изразио кратком изреком: „Нови Завет у Староме се скрива, Стари Завет Новим се открива." Да бисмо што боље схватили наведени стих потребно је, у најкраћим цртама, осврнути се на део свештене историје Старог Завета који се односи на установљење и значај празника Пасхе. Пасха представља најважнији празник јеврејског народа, установљен у знак сећања на спасоносни излазак изабраног народа из Египатског ропства. О томе можемо детаљно да се обавестимо из старозаветне *Књиге Изласка* (II Мојс. 7 – 14). Излазак изабраног народа, који је у Египат доспео за време праоца Јосифа, сина Јаковљевог, догодио се после

Оче, да те питам

низа Божјих упозорења тврдоватом и неумољивом египатском фараону. Пошто је Египћане задесио низ катаклизмичких дешавања (II Мојс. 7 – 10), уследила је последња и најтежа казна, односно упозорење – помор и погубљење првенаца у египатским домовима (II Мојс. 11. и 12). Како би анђео смрти поштедео погубљење израиљских првенаца, било је заповеђено да сви Јевреји принесу на жртву младо јагње и да његовом крвљу попрскају довратке улазних врата својих домова (II Мојс. 12, 7) како би анђео смрти мимоишао те домове (II Мојс. 12, 13). Непосредно пре изласка из Египта, јеврејске породице имале су последњи оброк како би прикупиле снагу за пут. Тај оброк је био врло оскудан и састојао се од јагњета чија кост није смела бити преломљена, од зеља и бесквасних хлебова спремљених на брзину. Такође је било заповеђено да се седам дана једу бесквасни хлебови и да се квасац уклони чак и из домова. Касније је овај седмодневни период после Пасхе назван Празником бесквасних хлебова. За сваког који би окушао квасац била је предвиђена смртна казна (II Мојс. 12, 15). Као спомен на тај празник, до данашњих дана свака јеврејска породица сваке године слави пасхалну вечеру са истим јеловником. Пасхална вечера састоји се и од низа благослова којима се благодари Богу на изласку из ропства. Из свега до сада побројаног, када упоредимо најважнију Тајну хришћанског живота – свету Литургију, видимо веома блиску сличност између старозаветне и новозаветне Пасхе. Директна веза јеврејске Пасхе и хришћанског богослужења налази се у Тајни последњег оброка Христа са Његовим ученицима, којег се сећамо једампут годишње, на Велики четвртак и сваки пут када служимо свету Евхаристију. У овом догађају, када Христос Сâм постаје пасхално Јагње, за хришћане престаје важење јеврејске Пасхе и она задобија искључиво хришћански карактер. То исто видимо и у празнику Обрезања и Сретења Господњег, када Христос, испуњавајући Закон који је дат кроз Њега, у исто време укида Закон. Пасха постаје врхунац испуњења старозаветног закона који, самим тим, престаје да важи у свом формалном облику и има искључиво духовни, односно преносни карактер. „Јер истина и оно што је непројавно бивају прекривени символом, као што је законском (Пасхом), (прекривена) истинска Пасха, о којој је речено: *Јер и Пасха наша Христос, жртвова се за нас*" (Свети Максим Исповедник, *Схолије на посланице светог Дионисија Ареопагита*, књ. 1, стр. 459). Реч *пасха* на јеврејском језику значи *прелазак*, а на грчком глагол *πάσχο* означава *страдање*. За хришћане Пасха означава прелазак од смрти ка животу, који је остварен страдањем и Васкрсењем Христовим. Зато хришћани на најрадоснијем богослужењу, у току васкршњег јутрења, певају: „Васкрсења је дан и просветлимо се народи, јер Христос од смрти ка животу нас преведе" (Ирмос 1. песме канона Пасхе) као што је и Јевреје извео из Египатског ропства и про-

Господ Исус Христос

Оче, да те питам

вео неповређене кроз Црвено море. И Египат – као туђина у којој нема слободе, па самим тим ни живота, и Црвено море, као вода у којој за човека биолошки нема живота, означавају једну стварност као темељну аномалију постојања – смрт. Христос нас избавља и од биолошке смрти на крају свих векова, а већ сада и овде – у залогу, кроз слободу од греха и као ропства по превасходству, уз наш лични подвиг – ослобађа нас од духовне смрти кроз уподобљавање Њему у спасоносној жртви слободне воље. Зато су хришћани слободни људи и не дозвољавају да буду поробљени (Гал. 5, 1). Та слобода од поробљености одвија се на два нивоа: најпре на слободи од *старога човека* у нама самима, а затим и у храбрости да се одупремо свакој врсти насиља и поробљености који нам се диктирају од других неостварених и непреображених личности. Дакле, Христос јесте *Пасха наша*; Њиме прелазимо из ропства смрти у живот Обећане земље; Њиме, у Крштењу, превазилазимо биолошка ограничења управо зато што је умро и васкрсао за нас као непорочно Јагње. Тако и свети песник у васкршњој служби кличе: „Христос је Нова Пасха, жива Жртва, Јагње Божје, Које на Себе узима грехе света" (припев на 9. песми канона Пасхе). Свети Максим Исповедник, када говори о празницима чији је циљ и смисао сусрет са Богом и славословље Њему, овако расуђује: „Јер Он је Субота, зато што представља починак од напорâ душе која је у телу, и престанак трудова ради (стицања) праведности. Он је Пасха као Ослободитељ оних који су подјармљени горким робовањем греху. Он је Педесетница као Почетак и Крај бићâ, и као Логос Којим је све и сва природно постало" (*Одговори Таласију*, део 2, питање 65, стр. 257).

Пажњу тумачâ овога места привлачи симболика квасца која је присутна у првој половини стиха „Одбаците, дакле, стари квасац, да буде ново тесто, као што сте бесквасни" (I Кор. 5, 7). У наредном стиху Апостол каже: „Зато да празнујемо не у квасцу старом, ни у квасцу злоће и неваљалства, него у бесквасним хлебовима искрености и истине" (I Кор. 5, 8). Квасац у Светом Писму Новог Завета симболише зло и поквареност, јер се кроз својство квасца, у преносном смислу, означава раст, преносивост и заразност зла као последице смртности пале природе. Раст и развој зла, као назадни напредак кроз наизглед незаустављиво рашћење, доводи до неслућено великих размера зла у овоме свету. Треба имати на уму чињеницу да зло постоји у свету као резултат погрешне употребе слободе од стране човека. Зато Христос упозорава своје ученике: „Чувајте се квасца фарисејског" (Мат. 16, 6). А апостол Павле, желећи да сачува коринтско разумно стадо од заразности греха коринтског блудника, упозорава: „Не знате ли да мало квасца све тесто укисели" (I Кор 5, 6). Постоји пак и једно место у Јеванђељу, у контексту Христових прича (Мат. 13, 33), где се симболика квасца у тесту користи како би се његово својство раста упоредило са растом Царства небеског у нама. То нам објашњава да се значење одређеног појма у Светом Писму тумачи не на основу његовог пуког и огољеног значења, него управо на тематском контексту у коме је тај појам употребљен.

У светоотачком искуству контекст стиха који настојимо да протумачимо, служи да би се развио широк распон упутстава хришћанима за свакодневни практични живот. Тако блажени Теофилакт Охридски каже: „Ми смо дужни да се бринемо о бесквасним хлебовима, тојест о животу који је чист од свакога зла... Син Божји је постао Човек и био заклан зато да би ти празновао, – али не са квасцем старог Адама, и не са животом препуним зла, или што је још горе, лукавства, јер је зао сваки који чини зло, док је лукави онај који зло чини с притајеном и подмуклом помишљу." Свети Теофан Затворник пак, под утицајем светог Јована Златоуста, објашњава да уздржање од страсти нема површан моралистички карактер него да, у складу са дубоким садржајем нашега духовног живота, има основ у Христовом искупитељском делу за људски род и потребује од нас сталан и упоран труд – подвиг. „Као што пред пасхалним агнецом код Израиљаца ни у једном дому није остајало ништа квасно, тако и код нас, пред лицем нашег Агнеца пасхалног, Христа Господа, не треба да буде ничег греховног и страсног... Код Израиљаца се квасно уништавало само

на седам дана. Код нас није тако, јер пошто је наш Агнец свагда присутан као заклани, то нама предстоји да свагда пребивамо без квасца страсти" (*Тумачење*... стр. 145). Свети Јован Златоуст такође потврђује да наше спасење није могуће ако се не нађемо на путу очишћења од греха: „Бесквасност означава то да је верујућем потребно да буде слободан од сваког порока. Као што Јудеј пропада ако се код њега нађе стари квасац, тако ће бити и са нама ако у нама буде нађен порок" (*Тумачење*... стр. 145).

Преподобни Јустин Нови Ћелијски наглашава евхаристијски карактер овога стиха доводећи у везу наш подвиг и учешће у Тајни Тела и Крви Христове, наглашавајући позитивни вид хришћанске етике који се састоји у творењу врлина, насупрот њеном, за огреховљеног човека негативном виду, који карактерише борба са злим принципом у себи: „Хришћани морају бити 'ново тесто', направљено од брашна свих светих еванђелских врлина... Свим срцем Христови, прави хришћани су 'бесквасни' као и Сâм Господ Христос. Јер је Он 'Пасха наша' 'хлеб небесни', без и најмање квасца ма ког греха и зла. А Он се, *Пасха наша, жртвова за нас,* да би нас божанском Крвљу Својом и божанским Телом Својим осветио, и дао нам божанске силе да увек будемо *ново тесто;* нова људска бића, еванђелска, богочовечанска, христолика, без *старог квасца* грехољубља и човекољубља. Он, *Пасха наша,* 'Хлеб живота' *жртвова се за нас* да би постао наша свакодневна и вечна храна; да би постао наш и у овом и оном свету" (*Тумачење Посланице Коринћанима*, стр. 81).

Свети Максим напомиње да Свето Писмо Старог Завета помиње три Пасхе: једну која се одиграва у Египту (II Мојс. 12, 1 – 28), другу у пустињи (II Мојс. 14. и IV Мојс. 9, 1 – 5), и трећу у Обећаној земљи (II Мојс. 12. и ИНав. 5, 10 – 12). Пренесено на наш живот по концепцији светог Максима, наша лична Пасха изгледала би овако: „Док се налазимо у овоме свету, проводимо Пасху у Египту тако што се очишћујемо од греха; после тога, када смрћу окончамо овај живот, онда када смо у 'пустињи', проводимо другу Пасху тако што јасније поимамо, умно и бестелесно, логосе ствари, и то без символâ и загонетки и разноврсности чулних опажања; и опет прослављамо Пасху у будућему веку, обећаном нам од Бога, тако што се непосредно једући Најсавршеније Слово Премудрости и претворивши се у Њега, обожујемо по благодати, немајући више никаквог *преласка* (подвлачење наше – алузија на значење речи Пасха и на јединственост и непоновљивост једног и истог догађаја преласка из смрти у живот) ка некаквој другој Пасхи. Но, и пребивајући овде, могуће је да се свако, саобразно своме стању, прилагоди особености поменутих места. Јер живот свакога од нас својствен је месту у којем се налази" (*О разним недоумицама*, 124, стр. 361 – 362).

Видно је да је и код светог Максима, као уосталом и код свих Отаца, присутан став по коме је теорија повезана са праксом, созерцање са делањем, односно да најдубље Тајне хришћанског богословља – које врхуне у Тајни животворне смрти, жртвеног искупљења и спасоносног Васкрсења Христа Богочовека, Пасхе и Спаса нашега – бивају смислени за нас једино ако су на делу испуњени у нашем свакодневном животу, кроз подвиге и врлине који нас чине учесницима вечнога живота.

Кроз покушај тумачења 7. стиха, 5. главе *Прве посланице Коринћанима* светога апостола Павла, видели смо колико је велики значај Светог Писма као књиге која нам говори о Христу и води нас ка Њему. Склони смо да приметимо да у нашем труду да постанемо делом и речју истински хришћани, врло често изостаје читање и изучавање Светог Писма. Исто тако, врло мало размишљамо како о универзалној поруци Светога Писма, тако и о значењу и поуци појединих места који нам, сви заједно, омогућавају да будемо учесници величанствене пасхалне Тајне Христове. Стога подсећамо и напомињемо да Свето Писмо као *Књига Цркве*, уз молитвено правило, треба да буде свакодневно штиво о којем ће православни хришћанин непрестано размишљати поучавајући се у Закону Господњем, по речима Псалмопојца „дан и ноћ" (Пс. 1, 2).

Протонамесник Игор Игњатов

Библијски појмовник

ПЕРИОД СУДИЈА ИЗРАИЉЕВИХ

После избављења из Египатског ропства јудејска племена су се настанила у северним и јужним областима Палестине: *Од Дана до Вирсавеје и до земље Галадове* (Суд. 20, 1). Исус Навин, духовни вођа Израиља, после Мојсијеве смрти настанио је племена Израиља у *Обећаној земљи*, како се те области називају речником библијског приповедача, а то је област Ханана, који је обухватао делове данашњег Израела и Либана.

Руно Гедеоново, Манастир Дечани

После смрти Мојсија и Исуса Навина, над племенима Израиљевим управљале су судије, све до успостављања царства у време светога цара и пророка Давида и његовог наследника, великог и моћног цара Соломона. У то време, међу племенима Израиљевим није било централне власти и она су живела одвојено и независно. Обједињавала их је заједничка вера и окупљали су се око светишта, око њиховог покретног храма – скиније.

Тај период историје Израиља карактеришу успони и падови, ревност за веру, али и времена отпадништва. Био је то период учесталих ратова израиљских племена са суседним номадским племенима, посебно са Хананцима и Аморејцима. Свети пророци су позивали на покајање, а судије су настојале да колико-толико сачувају мир и опстанак народа Божјег. Судије су били народне вође у појединим племенима и период њихове управе трајао је око две стотине година. Било је међу судијама Израиљевим и светих људи; библијски богонадахнути приповедач описао је њихове животе у Светом Писму Старога Завета, у *Књизи о судијама*. Та кратка старозаветна књига, написана као историјски роман, у коме има и доста поетских елемената, у основи представља веродостојан приказ, тако да опис догађаја и личности забележених у њој имају историјско утемељење. *Књига о судијама* представља опис постепеног формирања јудејског народа – од номадских племена и становника пустиње до формирања мањих или већих заједница настањених на одређеном простору, са извесном инфраструктуром и одређеним правилима или законима живота у заједници. Те, мање или веће заједнице и области касније ће постати царство, у време, првога јудејскога цара Саула и, посебно, светога цара Давида и моћног и мудрог цара Соломона.

Судија је био заповедник једног или више племена и водио је, односно управљао у временима мира, али и у временима борби Израиља са суседним племенима, посебно са Моавцима, Аморејцима и Амонцима који су са Израиљцима били истог семитског порекла, али различити по вери. Поменућемо неке од судија Израиљевих.

Девора и Варак.– Девора је била побожна и богобојажљива жена, која је имала дар пророштва, те су је сви Израиљци поштовали и у својим међусобним расправа тражили њену арбитражу. Ова изузетно јака и енер-

Библијски појмовник

Самсон убија лава, катакомба у Риму

гична жена, позвала је ратника Варака на устанак против Хананаца и та борба завршена је победом Израиља, а ханански војсковођа Сисара изгубио је битку и неславно скончао.

Гедеон.– У време његове управе, опасност племенима Израиљевим претила је од Мадијанаца и Амаличана који су из Заједаније као пљачкаши упадали преко Јордана, нападали поједина израиљска племена и пустошили их. После седам година трпљења зулума Израиљци подигоше устанак под вођством Гедеона из Офре. Он је успео да обједини израиљска племена и да начини јаку војску која је поразила Мадијанце и Амаличане.

Јефтај.– Јеврејским племенима у Заједанији претила је опасност од Амонаца. Израиљци су се припремали да пруже отпор, али им је био потребан вођа. Вођу су пронашли у Јефтају, сину Галадову, способном и мудром ратнику. Он је оформио моћну и организовану дружину која је у одлучујућој битки против Амонаца победила. Нажалост, у време његовог судовања дошло је и до братоубилачког рата између неких племена Израиљевих.

Самсон.– Био је из племена Јаковљевога сина Дана, другога племена по величини у Израиљу, после племена Јудиног. Осим што је био народни судија око двадесет година, Самсон је у јудејској литератури остао познат и као народни јунак попут Марка Краљевића у српским народним песмама. Запис о Самсону у *Књизи о судијама* је поетски и романсиран, али је у њему, ипак, изложена историја Израиља, посебно племена Данова и његове борбе са Филистејцима, и у основи тај запис је историјски утемељен.

Протојереј-ставрофор Милован Миодраговић

Из светоотачке ризнице

Свети Никола Кавасила: О ЖИВОТУ У ХРИСТУ

Прва беседа: *О томе да се живот у Христу остварује кроз свете Тајне крштења, миропомазања и Причешћа*

19.– Ако је, по речима Светога Писма, било много праведника и пријатеља Божјих и пре но што је дошао Онај Који нас је оправдао и спријатељио са Собом, треба промислити првенствено о њиховом времену, а потом о будућем. Они су, наиме, приправили себе и били готови да похитају ка праведности чим се она појави; да се избаве из окова чим се нађе откуп; да виде чим се светлост назре; да се уздигну изнад слова Мојсијевог закона чим се истина покаже. Но, иако се праведници налазе у истим оковима као и грешници и трпе исту тиранију, ипак се они разликују од њих по томе што су тешко подносили оно заточеништво и ропство, и молили су се да буду разрушене тамнице и раскинути они окови, и жудели су за тим да виде како заточеници газе главу тиранинову; грешнима се пак ово стање није чинило страшним и били су задовољни ропством. А у оне блажене дане беху и неки који нису прихватали Сунце Које се над њима појавило и који су покушали да Га угасе, чинећи све што су могли како би Његову светлост одагнали. Због тога су – када се Цар појавио – они први ослобођени тираније пакла, а ови други остали у оковима.

20.– Као што се код болесних дешава, они који на сваки начин трагају за излечењем и на лекара гледају са благодарношћу, често бивају бољи и трпељивији од оних који и не знају да су болесни, те упорно одбијају лекове (јер њих, како ми се чини, лекар назива здравима још пре него што их излечи, ако своје умеће не сматра мањим од болести). На исти начин је и Бог у она времена назвао неке људе праведнима и Својим пријатељима јер су они принели све што је до њих и сваку могућу праведност показали, што их је учинило достојнима да буду ослобођени кад се појавио Онај Који је био у стању да их ослободи, али их још не беше ослободио. Па ипак, то је била истинска праведност и они су, како каже Соломон, били *у миру* и *у руци* Божјој (Прем. Сол. 3, 1; 3, 3) кад су тело у земљу полагали – а овако, кад су одлазили из овог живота, очекивао их је ад. Истинску врлину и пријатељство према Богу није наш Владика спустио к нама као да је оно негде далеко постојало, већ га је Он Сâм у овај свет унео; и није пронашао пут који већ узводи на небо, него га је Он Сâм пропутио. Јер, да га је било, пошли би њиме и неки други од оних људи; а овако *нико се није попео на небо осим Онај који сиђе с неба, Син Човечији, који је на небу* (Јов. 3, 13). А пошто пре Христове крсне жртве није било могуће наћи отпуштење греха и избављење од казне, шта о оправдању треба да мислимо? Јер, није било природно, чини ми се, да у хору пријатеља Божјих стоје они који се са Њим још не беху спријатељили, нити да победничким венцем буду окићени они који су још увек носили окове. Уосталом, ако је оно старозаветно јагње остварило свако искупљење, какве је потребе било за овим Другим? Јер, ако су праобрази и слике донели благостање које се искало, узалуд је онда истина и стварност Јеванђеља. Каквог би смисла имало уништење непријатељства Христовом смрћу, рушење преградног зида који је међу нама, рађање мира и доброте, и све друго што је томе слично, да је било пријатеља Божјих и праведника и пре оне крсне жртве?

21.– А објашњење је ово: тада нас је са Богом сједињавао Закон, а сада вера и благодат и све што је са њима у вези. По томе се, дакле, јасно може закључити да је заједница људи са Богом тада представљала служење, а сада синовство и пријатељство – јер Закон је подобан слугама, а пријатељима и синовима приличи благодат и вера и слобода пред Богом. Из свега тога очито је следеће: као што је Спаситељ *Прворођени из мртвих* (Кол. 1, 18), те без Његовога Васкрсења нико од умрлих не би могао оживети за бесмртни живот, на исти начин је Он Сâм довео људе до светости и до праведности. Указао је на то и Павле пишући како је Христос као претеча ступио у Светињу ради нас (Јевр. 6, 20). Заиста, ушао је

Из светоотачке ризнице

Са свете Литургије у Саборном храму у Новом Саду

у Светињу: приневши Себе Оцу, уводи тамо и оне који су вољни, оне који заједничаре у Његовом погребењу – али не тако што умиру као Он, већ тако што кроз бању крштења изображавају ону смрт, и објављују Га на свештеној Трпези, те бивају помазивани и, на неизрецив начин, хране се Њим истим Који је умро и васкрсао. Па пошто их је кроз те двери увео у Царство, Он их и ка венцима славе води.

22.– Ове двери су много поштованије и корисније од рајских двери. Јер, оне рајске се никоме не могу отворити ко не прође најпре кроз ове двери; и оне су двери затворене, док су ове отворене. Оне, опет, могу и да изведу оне који се унутра налазе, док ове само уводе, а никога не изводе; исто тако, оне двери могу и да се затворе – као што су се, уосталом, и затвориле – док су код ових застор и преградни зид разрушени и уништени, и није више могуће подићи прегради, начинити вратнице и раздвојити светове некаквим зидинама. Јер, небеса нису само отворена већ су и поцепана, каже чудесни Марко (Марк. 1, 10), показујући тиме да нису остале никакве вратнице или довраци, нити икакав застор. А Онај Који је спријатељио и сјединио и помирио горњи свет са оним што је доле, и Који је разрушио преградни зид (Еф. 2, 14; 16), рекао је блажени Павле, не може се Сâм Себе одрећи (II Тим. 2, 13). Јер, било је потпуно природно да се оне рајске двери, које су за Адама биле отворене, затворе кад он више није пребивао тамо где је требало. Но, ове двери је отворио Сâм Христос, Који није починио греха, нити може згрешити, (I Петр. 2, 22) јер *правда Његова,* вели, *траје довека* (Пс. 111, 3). Због тога је нужно да ове двери остану отворене и да воде ка животу, а да никоме не пружају излазак из живота. Јер, Спаситељ каже: *Ја дођох да живот имају* (Јов. 10, 10). Заиста, то је живот који је Господ са Собом донео кад је у овај свет дошао: да приступајући Њему кроз свете Тајне, хришћани постају заједничари Његове смрти и причасници Његовога страдања, а без тога се вечна смрт не може избећи. Јер, немогуће је да ступи у живот онај ко се не крсти водом и Духом (Јов. 3, 5), нити могу живети у Њему они који нису јели Тело Сина човечијег и пили Крви Његове (Јов. 6, 54).

23.– Сагледајмо све од почетка. Није било могуће да у Богу живе они који нису умрли за грех, а једино је Бог Тај Који може да усмрти грех. Али, то исто требало је да учине и људи који су због тога што су својом

Из светоотачке ризнице

властитом вољом поражени – имали право да изнова покушају да извојују победу, али се нису могли ни приближити томе јер већ беху постали слуге греха. Па како да будемо јачи од греха, кад смо слуге његове? Чак и да смо већи, *нема слуге изнад Господара својега* (Мат. 10, 24). Дакле, човек, који је био дужан да ту обавезу узме на себе и да извојује победу, робовао је онима које је борбом требало да надвлада, а Бог је био у стању да то учини, али никакве обавезе није имао – због тога ниједан од њих није ту борбу на себе узимао. И тако је грех живео, и није више било могуће да нам се роди истински живот, јер један беше тај који је имао да понесе победнички стег, а други – који је био у стању то да учини. Због тога је требало да се споји ово и оно, те да обе природе припадну једном те истом, односно ономе који је требало да ступи у борбу и ономе који је у стању да однесе победу.

24.– Управо се то и збило. Бог је преузео на Себе борбу за људе, јер је био и човек; а човек побеђује грех, пошто је био чист од сваког греха, јер је био Бог. И на тај начин, пошто је грех пао, човечанска природа се ослобађа од сваке срамоте и бива овенчана победничким венцем. Тиме, међутим, још увек није победио, нити се борио, нити се од оних окова избавио сваки појединачни човек, него је то учинио Сâм Спаситељ свим оним Тајнама којима је свакоме човеку подарио власт да усмрћује грех и да постане заједничар Његове велике победе. Па иако је након тог победничког знамена требало да буде овенчан и да тријумфује, Он је искусио и ране, и крст, и смрт, и све што уз то иде – *уместо предстојеће Му радости,* како каже апостол Павле, *претрпе крст, не марећи за срамоту* (Јевр. 12, 2). Није учинио никакву неправду због које би то као казну примио, нити је икакав грех починио, нити је на Њему било икакве кривице због које би ужасни и бесрамни оговарач могао да га оптужи иако су ране и патња и смрт од самог почетка били одређени као казна за грех. И зашто би то допустио Господ, Који је толико човекољубив? Јер, сигурно није природно да доброта налази радост у смрти и пропадљивости. Због тога је Бог после човековог сагрешења одмах дозволио смрт и патњу – не да би тиме казнио онога ко је погрешио, већ пре свега да би болесноме пружио лек.

25.– Но, пошто та казна није могла бити примењена на оно што је Христос чинио, и пошто у Спаситеља не беше ни трага од болести коју би исцелио примљени лек, сила оне чаше страдања прелази на нас и усмрћује грех који је у нама, а ране Онога Који је био недужан, постају казна за нас који смо за много шта одговорни. А пошто је казна била велика и чудесна, и већа него што је било потребно да би била сразмерна људским злоделима, њено дејство се није ограничило само на то да ослобађа од кривице за злочинства, већ је и толико мноштво добара донела да земаљски људи, иако су непријатељи Божји, спутани оковима, поробљени, обешчашћени, ипак могу и на сâмо небо да се уздигну и да тамо, заједно са Богом, постају причасници Царства Његовог. Јер, она смрт Христова беше толико драгоцена да је човечији ум ни замислити не може. Па ако је Спаситељ допустио да за оно мало новца буде продат убицама, било је то зато да и на тај начин покаже Своје сиромаштво и Своју беду. И тако је, наиме, с једне стране најпре продат, подносећи судбину робова како би зарадио поругу – јер, понижење које је ради нас трпео, сматрао је Својом зарадом – а са друге стране, продат је за мале паре како би показао да је смрт, до које је Он за овај свет доспео, Његов дар и да никакве плате за то нема. Умро је добровољно, не наневши никоме никакву неправду, ни у свом личном животу нити у јавном деловању; тако је и Својим убицама пружио много више праштања него што су они сами прижељкивали и надали се.

Свети Никола Кавасила, *О животу у Христу,*
Беседа, Нови Сад 2002, 39 – 46.

О ави Јовану из Келија

1. Причао је ава Јован из Келија како је у Египту била некаква врло лепа и врло богата блудница. И властела је долазила код ње. Једнога дана, дакле, нађе се она пред црквом и хтеде да уђе унутра. А ипођакон, који стајаше на улазу, не пусти је унутра, рекавши:

– Ниси достојна да уђеш у дом Божји, јер си нечиста.

И док су се они препирали, епископ зачује буку и изађе.

Вели му, дакле, блуднца:

– Не пушта ме да уђем у цркву.

А епископ каже:

– Зар се не стидиш да уђеш, будући да си нечиста?

Она му, ганута, одговори:

– Нећу више блудничити.

Епископ јој каже:

– Ако донесеш овде свој новац, знаћу да нећеш више блудничити.

И она га донесе, узме и спали на ватри. Па уђе у цркву, плачући и говорећи:

– Ако се овде са мном овако збило, шта ми се тамо може десити.

И покаје се и постане сасуд милосрђа.

2. Рекао је ава Јован из Тиваиде:

– Монах треба пре свега осталог да стекне смиреноумље. Јер то је прва Спаситељева заповест која вели: „Блажени сиромашни духом, јер је њихово Царство небеско" (Мат. 5, 3).

О ави Јовану Персијанцу

1. Причао је неко од отаца о томе како ава Јован Персијанац од велике благодати беше доспео до најдубље незлобивости. А живео је у области званој Арабија у Египту. Позајми он једном приликом златник од свога сабрата и купи конопље како би могао да ради. И дође један брат њему молећи га:

– Поклони ми, аво, мало конопље да начиним себи огртач.

Овај му са радошћу даде. Дође исто тако и други молећи га:

– Дај ми мало конопље да начиним прегачу.

Он даде и њему. А и другима који су тражили, са радошћу је давао. Дође затим и власник онога златника, тражећи га назад. Старац му рече:

– Дођи ћу да ти га донесем.

И немајући одакле да врати, он устане да пође ави Јакову, економу, да га замоли да му даде новчић како би га вратио брату. И идући тамо, наиђе на златник који лежаше на земљи и не дотакне га. Па помоливши се, врати се у келију. И дође опет онај брат и стане га узнемиравати због златника. А старац му вели:

– Ја се, свакако, старам о томе.

И поново отишавши, нађе златник на земљи, тамо где је и био: па помоливши се Богу, врати се у своју келију. А онај брат опет дође да га узнемирава. А старац вели.

– Овога пута ћу га свакако донети.

Те он поново устане, пође до онога места и нађе златник на земљи. Па помоливши се Богу, узме га.

И дође до аве Јакова и каже му:

– Аво, долазећи теби, нашао сам на путу овај новчић; учини ми услугу и објави то у парохији, можда га је неко изгубио; а ако се нађе његов власник, подај му.

Отишавши, дакле, старац је три дана разглашавао и не нађе се нико ко је изгубио златник. Тада старац вели ави Јакову:

Старечник

Манастир Свете Екатерине на Синају

– Ако га, дакле, нико није изгубио, дај га томе брату, јер му дугујем, а долазећи теби да добијем милостињу да бих вратио дуг, ја сам га пронашао.

А старац се задиви како овај, иако је дуговао и пронашао златник, није га одмах узео и дао. А код њега је било чудесно и то што, када би неко дошао да позајми нешто од њега, није му то сам давао, већ је говорио брату:

– Пођи, узми шта ти треба.

Када би овај то вратио, говорио би му:

– Стави то опет на његово место.

А опет, ако онај који је нешто узео не би то и вратио, старац му ништа није говорио.

2. Причали су за аву Јована Персијанца следеће: када су код њега упали злочинци, принео им је суд са водом и затражио да им опере ноге; а они из поштовања почну правити метаније.

3. Рече неко ави Јовану Персијанцу:

– Толико труда смо уложили ради Царства небеског; хоћемо ли га, дакле, наследити?

А старац рече:

– Ја верујем да ћу наследити Горњи Јерусалим који је записан на небесима. Јер је веродостојан Онај Који је то објавио. Зашто да не верујем? Био сам гостољубив као Аврам, кротак као Мојсије, свет као Арон, трпељив као Јов, смиреноуман као Давид, пустињак као Јован, жалобан као Јеремија, учитељ као Павле, веран као Петар, мудар као Соломон. А верујем као (покајани) разбојник, да ће ми Онај, Који ми је због своје доброте све то даровао, подарити и Царство небеско.

О ави Јовану Тивејском

1. Причали су како је мали ава Јован Тивејски, ученик аве Амоја, провео дванаест година у старчевој служби када је овај био болестан, и како је живео с њим у шипражју. А старац није показивао интересовање за њега; па, иако се овај много трудио око њега, никада му није рекао: „Да се спасеш.” А када је требало да сконча, док су старци седели око њега, он га узе за руку и вели му:

– Да се спасеш, да се спасеш, да се спасеш.

Па га предаде старцима рекавши:

– Он је анђео, а не човек.

Старечник, Беседа, Нови Сад 2000, 195 – 198.

Из летописа

ХРАМ СВЕТОГ ВАСИЛИЈА ОСТРОШКОГ У НОВОЈ ГАЈДОБРИ

Прва иницијатива за изградњу православног храма у Новој Гајдобри потекла је од блаженопочившег епископа шумадијског Саве, тадашњег администратора Епархије бачке. Првобитан план је био да храм буде изграђен од средстава прикупљених за изградњу нових храмова у Епархији бачкој, а требало је само одредити одговарајућу локацију. Тадашње локалне власти нису имале слуха за изградњу храма. Дозвољавали су да се храм гради на гробљу које се налази ван места, или на месту порушене римокатоличке цркве. Од ове иницијативе се одустало.

Храм Светог Василија Острошког у Новој Гајдобри

Иницијатива за изградњу садашњег храма покренута је 2005. године. Током 2006/2007. атеље за пројектовање „Митровић" из Сремске Митровице израдио је пројекат храма који је пројектован у српско-византијском стилу. Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј извршио је чин освећења земљишта 12. маја 2007. године, а чин освећења темеља храма 14. септембра 2008. Током 2009. године отпочето је зидање храма да би, када се стигло на висину од 2,2 метра, било прекинуто због недостатка средстава.

Градња храма у Новој Гајдобри настављена је 31. маја 2012. У току новембра куполе су озидане, покривене бетоном и заштићене битуменом до постављања бакарног покривача. Крајем јануара 2013. постављени су прозори, а током исте године постављене су розете на храму. У марту је отпочето малтерисање куполе и звоника споља. Априла месеца 2014. постављена је електрична инсталација, и започето малтерисање унутрашњости храма. Три звона и два прохромска крста освећени су на дан храмовне славе, 12. маја 2014. године. Звона су дар Радомира и Јелене Мијановић, а крстови Слободана Шијаковића са породицом из Маглића. Освећена звона и крстови су постављени у звоник и на куполе 31. маја 2014. У току 2016. године набављен је бакар и крајем исте године отпочето је његово постављање на куполе.

Пред храмовну славу 2017. израђена је и постављена Часна Трпеза. У другој половини исте године настављени су радови на постављању бакарног покривача и постављена је фасада на куполи и звонику храма. Малтерисање спољашњих зидова храма настављено је у 2018. години. Радови на покривању крова храма и на унутрашњем уређењу храма завршени су током 2021. године. Тренутно су у току радови на постављању мермерног иконостаса.

Протонамесник Новица Ракић

Портрети говоре

МИЛЕВА МАРИЋ АЈНШТАЈН (1875 – 1948)

Милева Марић Ајнштајн је рођена у Тителу, у богатој кући Атанасија Ружића, свога деде по мајци. Милевин отац, Милош Марић, након напуштања војне границе где је био наредник Шајкашког батаљона, са породицом

Милева и Алберт Ајнштајн

се преселио најпре у Вуковар, а потом у Руму, где је Милева одрасла и стекла основно образовање. Богато наследство које је добио, Милевин отац је трошио на образовање деце, па је и своју кћер Милеву у потпуности усмерио на науку. Милевин таленат је примећен већ у женској гимназији у Новом Саду и у реалки у Сремској Митровици, где је школовање завршила са највишим оценама, посебно се истакавши у математици и физици. Школовање је морала да настави у Краљевској српској школи у Шапцу, затим кратко у Загребу, све док се породица Марић није преселила у Кач, а убрзо и у Нови Сад, где је у Кисачком сокаку Милош Марић купио кућу. Породична кућа Милеве Марић се и данас налази на истом месту у Кисачкој улици број 20. Пре доласка породице у Нови Сад, Милева је уписала завршну годину у Вишој девојачкој школи у Цириху. Остало је упамћено да је била веома скромна и да је предност у школи давала другој деци па је стекла ласкави надимак „светац". На универзитету у Цириху Милева Марић се најпре уписала на студије медицине, а затим на Државну политехничку школу где је студирала математику и физику. Била је тек пета жена која се уписала у ову школу. Током студија Милева је упознала свог будућег супруга Алберта Ајнштајна са којим је имала троје деце: Лизерл, Алберта и Едварда. Кћерки Лизерл губи се траг. Није сасвим познато да ли је неко од Милевине родбине усвојио девојчицу или је убрзо преминула због болести. Познато је да су Алберт и Едвард крштени у Николајевској цркви у Новом Саду 1913. године.

Током ратних година Алберт Ајнштајн је остао у Берлину, а Милева се вратила са децом у Цирих. Испоставило се да је ово био и коначан крај њиховог заједничког живота јер је 1916. Алберт затражио развод. Многи истраживачи широм света узимају баш бракоразводни уговор као један од најважнијих доказа Милевиног учешћа у научним проналасцима које је потписао Алберт Ајнштајн, јер се у њему обавезао да ће, уколико добије Нобелову награду, новац у потпуности припасти Милеви, како је касније и учињено. Милева Марић се упокојила 4. августа 1948. године

Породична кућа Милеве Марић у Новом Саду

у Цириху где је и сахрањена, али су њени посмртни остаци седамдесетих година премештени у заједничку гробницу. О њеној смрти у југословенским званичним гласилима није било ниједне речи. Освећењем спомен-обележја 2009. године у непосредној близини њеног гроба на Циришком гробљу, на којем је уклесан Милевин лик и посвета на српском и немачком језику: „Са поносом и љубављу од српског народа", представници Србије су први пут званично одали почаст Милеви Марић.

Протојереј Миодраг Андрић

НОВА КЊИГА О СВЕТОМ ПОРФИРИЈУ КАВСОКАЛИВИТУ

(*Свети Порфирије Кавсокаливит. Сведочења*, Беседа, Нови Сад 2020, 340 стр.)

У свету подвижништва, аскезе и истинског христоцентричног хришћанског етоса, двадесети век обележила је личност светог Порфирија Кавсокаливита. Његово име је, за кратко време, одјекнуло читавим хришћанским светом, па и шире – читавом васељеном, и српски народ је само један у низу народâ који је добио благослов да чује за светог Порфирија Кавсокаливита. У том контексту издавачка установа Епархије бачке *Беседа* издала је неколико наслова чије корице краси име светог старца Порфирија, а који читалачку публику са ових простора упознају са ликом и делом светог Порфирија. Тако су, у издању *Беседе*, до сада објављене следеће књиге: *Старац Порфирије подвижник љубави – прозорљиви чудотворац*; *Живот и поуке светог Порфирија Кавсокаливита*; *Поуке о васпитавању деце*. Читалачка публика српског говорног подручја, једна духовних тема, добила је благослов да се упозна и са најновијим насловом посвећеним светом Порфирију Кавсокаливиту и учини још један корак у приближавању и упознавању са светим Старцем.

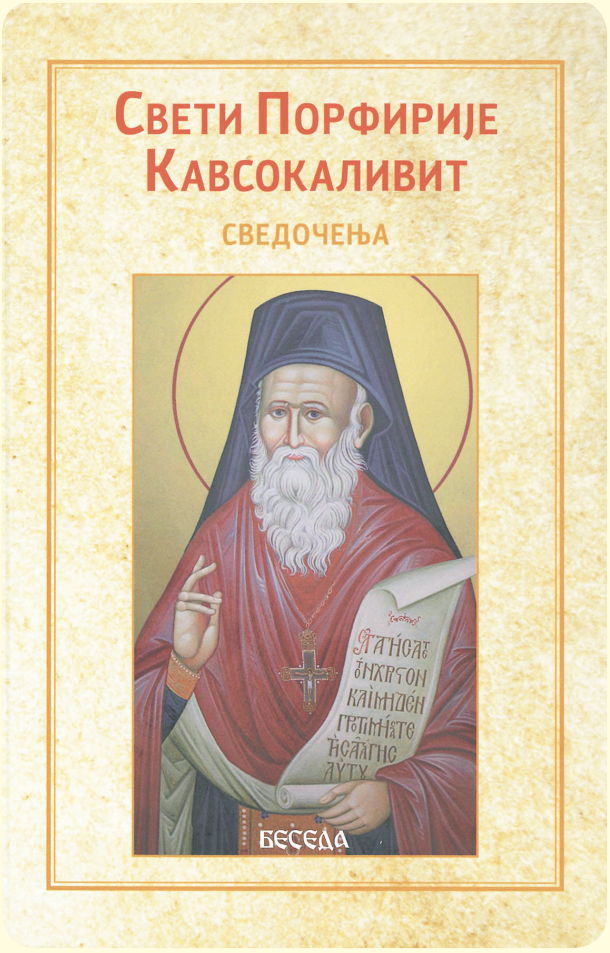
Реч је о књизи која је, као и претходне, објављена с благословом Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког господина др Иринеја, у издању *Беседе*. Књига представља четврту у низу књигу посвећену великом подвижнику и старцу 20. века, а публикована је као двадесети том у *Бесединој* едицији *Савремено богословље*. Књигу је са грчког језика превео господин С. Јакшић. Грчки изворник представља збирку објављених реферата и излагања са Међуправославног манастирског конгреса под називом „Старац Порфирије Кавсокаливит – камен међаш у савременом свету", одржаног од 10. до 12. маја 2007. године, у манастиру Хрисопигѝ у граду Хањá (северни Крит).

Структурално гледано, књига је сачињена од кратког предговора игуманије манастира Хрисопигѝ, монахиње Теоксене (стр. 5 – 8), потом, од кратког животописа светог Порфирија у којем су читаоцима доступни његови најосновнији биографски подаци (стр. 9 – 12), деветнаест радова учесникâ конгреса (стр. 13 – 335) и садржаја (стр. 337 – 340). Сржњ књиге представљају управо радови, односно „сведочанства" учесникâ конгреса. Ова сведочанства представљају искуства конгресних говорника и окарактерисана су као „сведочења живота, а не литерарна или академска гледишта" (стр. 7). С тим у вези, књига није замишљена као зборник научних радова, иако би она и то могла да буде, већ зборник „изузетних говорника", који су своје познанство са светим Порфиријем – било оно стечено из непосредног сусрета са Старцем, било преко посредникâ, или пак добијено из књига – поделили са свима нама. Писана лаким језиком, књига је изузетно читљива и, на лак и једноставан начин, читаоца упознаје са светим Порфиријем.

Старац Порфирије био је, према речима игуманије Теоксене, али и према мишљењу многих аутора чији радови красе странице ове књиге, „васељенски светитељ – свесветски и за сва времена" (стр. 6). Сâм конгрес – који је сазван с циљем да се људи саберу на једном месту у част и сећање на преподобног старца Порфирија, али и да се учесници међусобно упознају, помоле и да ступе у општење, „размењујући међу собом богатство искуства" са светим Старцем – био је васељенског карактера, чиме је потврдио васељенскост светога Порфирија. На њему су се сабрали људи са различитих страна света, представници многих народа: Грка, Срба, Руса, Румуна, Финаца, Данаца и других; мушкарци и жене, људи с различитом службом: епископи, монаси, мирјани. Сви они су изнели свој лични доживљај светог Порфирија, који се, поштујући безусловно свачију личност, према сваком човеку опходио на јединствен, посебан и непоновљив начин. Оно што је интересантно јесте да се, и поред Старчевог различитог приступа сваком појединцу, различита казивања и за-

Издавачка делатност

себна јединствена искуства многих међусобно не искључују, већ употпуњују и комплетирају целовит и јасан приказ карактера светог Порфирија Кавсокаливита. То није необично, будући да се старац Порфирије користио јеванђелским хришћанским начелима, од којих никада није одступао, а што су евидентирали готово сви конгресни излагачи.

Занимљиво је приметити и то да су многи излагачи говорили о односу свог народа и свог места са старцем Порфиријем, или пак о одјеку Старчевог учења у њиховом народу и њиховом месту, што је овековечено у садржају књиге која је пред нама. Како сазнајемо из књиге, многи од аутора који су учествовали и излагали на овом конгресу су и преводиоци, приређивачи или издавачи књиге *Живот и поуке светог Порфирија Кавсокаливита*. Њен превод на многе језике и многобројна издања, њено коришћење како у теолошким и манастирским, тако и у лаичким круговима, појављивање њених одломака на интернету и беседе о овој књизи, аудио-снимци ове књиге снимљени за потребе слепих, учинили су да постане подстицај за духовни живот огромног броја људи. Нарочито интересантно за наше читаоце јесте сведочење које говори о односу светог Порфирија са српским народом и Србијом, оличеном у искуству Епископа бачког др Иринеја. У свом обраћању под називом „Духовне везе старца Порфирија са православним српским народом" (стр. 163 – 193), насталих на основу личних „бележака" и „записâ Старчевих речи", Преосвећени владика Иринеј се присетио свог искуства са светим Порфиријем, са којим је био у контакту од 1973. до 1991. године, у оквиру којих је и седам непрекидних година – у време Старчевог боравка у Калисији – богослужио сваке недеље и сваког празника, понекад сâм, понекад заједно са Старцем (стр. 167). У мноштву занимљивих казивања Епископа бачког, сазнајемо, например, да је старац Порфирије још тада говорио о светом Јустину Ћелијском као светитељу који је био „ревнитељ, борац, ватрен човек" и који је све „давао за Христа" (уп. стр. 174). Такође, из истог сведочења сазнајемо на који начин се, по саветима и благослову самог старца Порфирија, одигравао будући живот Преосвећеног владике Иринеја. На крају, треба напоменути и то да је, према сведочењу Епископа бачког Иринеја, Србија у личности старца Порфирија – још за време његовог живота– имала молитвеника пред Богом (стр. 180).

Садржајно гледано, у књизи су заступљене различите теме преко којих се упознајемо са светим Порфиријем. Међутим, иако је реч о различитим аспектима Старчевог живота, његовим мислима и делима, све ове теме међусобно се преплићу и повезане су јер говоре о човеку који их је у себи све објединио. Тако нас књига, кроз своје чланке, упознаје са божанским даровима светога Порфирија – дарови предвиђања и несхватљиве прозорљивости, дар пастирског слушања, огромне психолошке осећајности, истанчаности и проницљивости, дар и способност да уклања разне терете, јединствена способност медицинске дијагностике и дар лечења, као и многи други дарови – које он није себично чувао, већ који-

ма је служио другима, будући да дарови „нису били себи циљ", већ су имали „виши смисао" (стр. 249). Такође, књига говори о човеку који је био „презрен, неписмен, безначајан и сиромашан" (стр. 325), али који се предао свима, који је све заволео, али и био вољен од свих. Читаоцу је лако да разуме зашто је то тако. Довољно је да се удуби у детаље као што су Старчев монашки, светогорски начин живота и ван Свете Горе; његов карактер; његова воља да помаже другима и телесно и духовно, водећи, притом, рачуна како о човековим материјалним и телесним потребама, тако и о духовним; његов доживљај живота као поезије и славословља; његово богословље, које није било академско него животно, будући да њега нису занимала питања вере као неког научника, филозофа, истраживача, антрополога, психијатра, јер је за њега вера била „евхаристијско заједничарење са Богом и славословљење Бога" (уп. стр. 40, 41 – 42). Уз све то, довољно је завирити у учење светог Порфирија, које су учесници конгреса покушали да систематизују, и видети: његово мишљење о духовном животу у којем је центар љубав према Христу; његову антропологију, педагогију и његово аскетско учење, о којим је могуће размишљати захваљујући Старчевом раду са људима; његово мишљење о свету у којем се налазимо, из којег је проистекао његов евхаристијски и славословни приступ природи, а који је подразумевао његову високоразвијену еколошку свест; његово јединствено медицинско искуство које је стицао нарочито у периоду свог боравка на Атинској поликлиници; његов поглед на бол и болест (уп. стр. 328 – 333), и тако даље. Читањем свих ових радова, тешко је не приметити да књига зрачи појмовима као што су: молитва, послушност, смирење, љубав, радост, слобода, мир, саосећајност, трпљење, труд, бдење, пост, трудољубивост, енергичност, занимање за другог, занимање за Цркву, учешће на богослужењима, изучавање Светога Писма и Предања. Ови појмови протежу се и преплићу готово кроз све радове и разгаљују срце читаоца. Напослетку, они нису само пуки појмови и речи. Они су стил живота светог Старца. Они су начин живота којим је свети Порфирије учио и друге да живе, због чега су у њега многи, како свештеници и монаси, тако и мирјани, гледали као у великог духовника.

Напослетку, пред читаоцем је књига која на нов и свеж начин представља светог Порфирија, која доноси доста богонадахнутог садржаја, која ће засигурно бити интересантна многима и никога неће оставити равнодушним. Намењена је свим нараштајима, различитим профилима људи, а нарочито људима жедним духовних тема који траже духовни смисао у савременом свету, брзом и пуном турбуленција. Савременом човеку, којем су потребни савети за духовну борбу и руковођење у духовном животу, књига нуди могућност да се надахњује „дубином духовности" и „аромом благодати Светога Духа које се осећају из страница ове књиге" (уп. стр. 193). Читалац стиче утисак да се свети Старац обраћа конкретно њему, да га саветује и руководи ка Царству небеском. Књига о светом Порфирију представља доказ да су врата Царства небеског свима нама достижна, али да је на нама да се упустимо у духовну „авантуру", имајући испред себе као узор светог Порфирија. Због тога су и присуство старца Порфирија у нашем времену и књига која је испред нас посебан Божји благослов, а наша животна актуелизација књиге и подражавање светог Порфирија биће прихватање тог благослова. Самим тим, и објављивање књиге *Свети Порфирије Кавсокаливит. Сведочења* добиће свој потпун смисао.

Вероучитељ Ђорђе Гојић

Поводи

ЧЕТИРИ ДЕЦЕНИЈЕ ПРЕДАНЕ СЛУЖБЕ ПРОТОЈЕРЕЈА-СТАВРОФОРА МИЛИВОЈА МИЈАТОВА

На празник Светога Саве, првог Архиепископа и просветитеља српског, 14/27. јануара 2021. године, протојерej-ставрофор Миливој Мијатов, архијерејски намесник новосадски први и досадашњи уредник листа *Виноград Господњи*, испунио је услове за одлазак у мировину, те је – после више од 38 година плодотворног мисионарења и ширења јеванђелске речи међу верним народом широм Епархије бачке – окончана његова активна свештеничка служба у Епархији бачкој.

Своју службу у Цркви прота Миливој је започео још током студија на Богословском факултету Српске Православне Цркве, 1978. године, када је постављен за наставника у Карловачкој богословији. У ђаконски чин рукоположен је у Недељу свих светих, 30. јуна 1982. године, и постављен је за парохијског ђакона при храму Светог великомученика Георгија у Сомбору. У чин презвитера рукоположен је 1983. године, на празник Обновљења храма Светог великомученика Георгија, и постављен је за пароха и настојатеља храма Светог великомученика Георгија у Сомбору. Свештеничку службу наставио је у Суботици, као настојатељ суботичког Световазнесенског храма и архијерејски намесник суботички, где остаје до 2003. године, када је постављен за пароха Саборног храма у Новом Саду, а потом за пароха и настојатеља Алмашког храма. Правом ношења напрсног крста одликован је 2012. године, од Његовог Преосвештенства Епископа бачког Иринеја, који га је исте године поставио за архијерејског намесника новосадског првог. Од 1. децембра 2017. године бива постављен за пароха прве парохије при Саборном храму у Новом Саду, где је службовао до одласка у мировину. Посебан допринос током своје активне свештеничке службе прота Миливој је пружио у домену преводилачко-издавачке делатности. Вредно је споменути да је, као зналац руског и црквенословенског језика, превео многа светоотачка дела, као и богословске радове, студије и књиге неких од најпознатијих православних теолога, међу којима на првом месту треба издвојити блажене успомене проту Георгија Флоровског. Као уредник, а претходно и као члан уредништва епархијског листа *Виноград Господњи*, прота Миливој је пружио и велики допринос црквено-мисионарском деловању у Епархији бачкој.

Протојерej-ставрофор Миливој Мијатов

Поводом одласка у мировину, прота Миливој је служио свету Литургију у Саборном храму у Новом Саду, у недељу, 24. јануара 2021. године, уз саслужење братства поменутог храма. Евхаристијском сабрању молитвено је присуствовао Његово Преосвештенство Епископ бачки господин Иринеј. После прочитаног јеванђелског одељка, прота Миливој се обратио верном народу пригодном беседом у којој је, поред осталог, нагласио: „Хришћани се ни по чему другом нису разликовали нити

Поводи

Обраћање протојереја-ставрофора Ђорђа Ђурђева (десно)

се данас разликују од остатка света – ни по одећи, ни по понашању, ни по свакодневним обавезама и службама – осим својом вером у Господа Исуса Христа, коју су не само речима исповедали, него својим животом и својим делима посведочавали. Тек кад се човек покаје, може примити у себе и предокусити у себи плодове и дарове Царства небеског. Још је у Старом Завету записано да Милостиви Господ Бог стоји на вратима нашег срца и куца, и чека да ли ћемо Му отворити да се Он усели у наше срце и да се тако ми сјединимо са Њим. Предукус свега тога осећамо и доживљавамо већ у Цркви Христовој, јер кроз сваки празник, кроз свако свето богослужење, кроз сваку свету Евхаристију ми већ у себе примамо предукус Царства Божјега, предукус спасења и живота."

Опраштајући се од присутних у Саборном храму поводом одласка у мировину, прота Миливој је изразио дубоку благодарност, рекавши: „Дозволите ми, најпре, да заблагодарим и узнесем хвалу Господу Богу што ме је уопште позвао и прихватио овако недостојнога да будем служитељ светога Олтара, да будем свештеник и пастир Цркве Христове; да Га замолим да и дане који су преда мном, а чији број једино Он зна, исто тако буду на моје лично добро и на спасење, да ми дарује здраву памет, духовну и телесну снагу, и да богослужим докле год сам жив на овој земљи. Најискренију благодарност узносим Његовом Преосвештенству Епископу бачком господину Иринеју за његово очинско и архипастирско старање током протеклих година. Пуних 30 година моја недостојност службује под окриљем освештане деснице Његовог Преосвештенства, слушајући и наслађујући се богомудрим речима које из његових архипастирских уста излазе. Свака реч коју Господин Епископ изговори заиста је – за онога ко има уши да чује и жели да чује – спасоносна и душекорисна. Била ми је велика част и привилегија да у Новом Саду будем и један од сарадника Епископа, да му и на томе захвалим, на свим послушањима која је ставио пред мене, а ја сам се, у својој слабости и немоћи, трудио да на његово поверење одговорим својим радом и својом ревношћу. Ако сам у томе успео ма и колико зрно горушичино, сматраћу да сам у свему одговорио и показао се достојан његовог поверења. Ако нисам, молим да ми опрости, јер сам то чинио не по незрелости, него искључиво по људским немоћима. Једнаку захвалност дугујем и браћи свештеницима. Неизмерну захвалност дугујем свима вама што сте пажљиво, током протеклих година, слушали моје речи током проповеди. Нека вас Господ поживи да свагда долазите у храм Божји, да из храма Божјег увек излазите бољи него што сте у њега ушли. Тиме ћемо показати да смо заиста достојни да се назовемо хришћанима."

У име братства Саборног храма у Новом Саду, дирљивим и братским речима, архијерејског намесника новосадског првог поздравио је протојерej-ставрофор Ђорђе Ђурђев, настојатељ светиње. „Наш драги прота Миливој, од дана када се родио, на Свето-

Поводи

Обраћање Епископа бачког др Иринеја

га Саву, у свештеничкој породици, узео је – као дете, у она давна времена – крст свој животни и полако почео да га носи. Проту сам упознао пре Богословије, јер је, са његовим оцем, дошао код нас да ми објасни какав је живот у Богословији. То што он одлази у мировину не значи да и даље није са нама, то не значи да његова пастирска служба престаје", навео је прота Ђорђе, уручивши, у име братства Саборног храма, проти Миливоју напрсни крст као лепу успомену на служење у Саборном храму и проведене заједничке дане.

На празник Светога Саве, 14/27. јануара 2021. године, после свете архијерејске Литургије у Саборном храму у Новом Саду, Његово Преосвештенство Епископ бачки господин Иринеј се пред присутнима обратио поводом одласка у мировину проте Миливоја. „Уверен сам да наш драги прота Миливој неће ни у пензији мировати, него ће наставити да ради, само на нешто друкчији начин, неуморно, као и до сада. Као што је у годинама своје активне парохијске службе налазио времена и није жалио труда да преводи богословске и душекорисне текстове на српски језик, тако ће, уверен сам, чинити, можда у још већој мери, и у годинама које су, ако Бог дâ, пред њим и пред нама. Желим да му Бог даде све предстојеће године у обостраном здрављу, телесном и духовном, у сваком добру, и да и даље неуморно и примерно служи Богу, светој Цркви и Роду нашем, као што је и до сада чинио", навео је Преосвећени владика Иринеј у свом обраћању.

Надовезујући се на речи Епископа бачког господина Иринеја и протојереја-ставрофора Ђорђа Ђурђева, уредништво листа *Виноград Господњи* и потписник ових редака изражавају своју искрену и најдубљу благодарност проти Миливоју за његов целокупан труд на уређивању и побољшавању садржаја текстова и рубрикâ званичног гласила Епархије бачке, као и за све оно што нас је научио са несебичном љубављу. Његовим неуморним залагањем успешно је одржан континуитет објављивања листа *Виноград Господњи*, док је квалитет ауторских радова и прилога, који су публиковани током претходних година, унапређен. Нас, своје млађе сатруднике и сараднике, увек је бодрио својом љубављу и упућивао нам подстицајне речи како бисмо се и ми, по нашим скромним способностима, што више трудили у нашем заједничком служењу у *Винограду Господњем*, а на славу Божју и на ползу нашој светој Цркви. Благодарећи му на свему томе, желимо му од Господа свако добро, дуговечност, здравље и неуморност у будућем раду и животу, каквога ћемо га памтити у све дане који су пред нама и радујемо се наставку наше плодотворне сарадње. Нека је проти Миливоју срећан и благословен одлазак у мировину и нека милостиви Господ, молитвама Пресвете Богородице и свих светих, умножи дане и његовог живота и његове супруге, како би још дуго послужио на добро свете Цркве.

На многа и блага лета, драги Прото!

Др Милан Бандобрански

ЧУДА У МОЛИТВАМА

Многи од нас не верују у оно што не виде. Тако многи сматрају да Бог не постоји, баш зато што не можемо да Га видимо, али... Да ли су ти људи заиста у праву и да ли је Бог заиста невидљив?

Једна од вечитих тема неверујућих је: да ли се чуда стварно дешавају и ко је „одговоран" за њих. Много се о томе прича, свакодневно слушамо о чудима која се дешавају у манастиру Тумане, на Острогу, као и у многим другим манастирима. Али, да ли се чуда дешавају само тек тако? Чуда се дешавају само ако смо ми довољно верујући, ако се свакога дана молимо Свевишњем, али ако се искрено молимо. У данашње време се већина људи сети Бога само када им је нешто потребно. Многи не схватају колико је заиста важна молитва и слављење Имена Божјег. Када нам Бог дâ нешто добро, треба да будемо понизни пред Њим, а не да се још више узвисујемо. Многи се извлаче говорећи да немају времена да оду у цркву да се помоле због многих обавеза које живот доноси, али свако од нас има десетак минута да одвоји и да се помоли у свом малом храму, у својој кући. Свакоме је додељен крст који треба да носи. Бог је за сваког одредио колики терет може да понесе, а нас ставља на разна искушења како би се уверио да ли смо стварно верујући, да ли кроз молитву можемо сваку препреку да превазиђемо и да ли се Њега одричемо уколико мислимо да нам је ставио превелики терет на леђа. Уз веру и молитву је све лакше. Треба да верујемо да је Бог једини који може да нас одведе на прави пут. Бог се приказује чудима за које је баш Он „одговоран". Свакодневна чуда која се дешавају су разна излечења. Како то да се људи могу излечити молитвом, а разни лекови, терапије и доктори не могу да их излече? То се назива чудом Божјим. Само Он зна на који начин помаже људима. Вера је потребна, али искрена вера. Вера у Бога, у живот у Царству небеском, у разна чуда којима се приказује постојање Божје. Суштина молитве је у речима. Шта нам молитва значи ако не разумемо речи? Треба пажљиво да изговарамо и слушамо сваку реч молитве.

Ликовни рад Наталије Карановић, ученице 8. разреда
ОШ „Здравко Челар", Челарево

Трудимо се да се сви окупимо на Литургији, јер је циљ свете Литургије да се народ сједини у Христу молитвом и чврстом вером у Самога Христа. Зато се сви заједно молимо и славимо пречасно и величанствено Његово Име.

Јована Абаџић IV-2
Гимназија „20. октобар", Бачка Паланка

Из школске клупе

„ВЕРА ПРАВОСЛАВНА ЈЕ ЖИВОТ ПО КОМЕ СЕ ВЛАДА И ПОСТУПА” (Патријарх Павле)

Ликовни рад Лене Козоморе, ученице 1. разреда
ОШ „Жарко Зрењанин”, Обровац

Свако јутро, када устанем, ставим крст на себе, захвалим се Богу на протеклој ноћи и помолим се да ми дан протекне у миру, да добро прође дан у школи и да будем здрава. Родитељи су ме научили како се крсти и чита Оченаш па сам, још док нисам пошла у школу, за свечани ручак на крсној слави, пред гостима увек говорила молитву. После сам у школи учила о Христовом Рођењу, Васкрсењу, о верским празницима и схватила да се од мене много очекује, јер ми је много и дато. Људи вером у Бога постају светлост свету. Оно што је немоћно божанска благодат увек лечи и допуњује (из молитве која се чита на рукоположењу). „Ко претрпи до краја тај ће се спасити” – каже Христос и додаје: „Све је могуће ономе који верује.” Кроз веронауку се учимо доброти, милосрђу и љубави.

Моја веронаука говори о доброти, стрпљењу и трпељивости, праштању и толерисању. Ако неко и погреши, то може да се исправи само ако се искрено покаје. Ићи правим путем је лако ако су ти мисли исправне и дела поштена. Треба увек позитивно деловати на околину, помоћи сваком да добро чини, онако како би волео да се њему врати. Моја веронаука каже да треба бити скроман и не гордити се и издизати изнад других. Треба поштовати све људе без обзира на веру, расу и сталеж. Из веронауке учимо о прошлости, традицији, обичајима и културном наслеђу, о томе како се треба владати, обраћати и поштовати како старије тако и млађе. Треба бити милостив и ниједну руку која моли не треба одбити и оставити празну. На часовима веронауке смо се упознали са владањем у цркви и када се пости. О томе нам говори црквени календар, а у календару налазимо Символ вере и Божје заповести.

Ја верујем у једног Бога, Творца неба и земље, Који је, због људи и ради спасења нашег, сишао са неба и био Распет и Који је васкрсао трећи дан по Писму. Верујем да ће доћи да суди живима и мртвима. Биће тешко онима који су били строжи од закона, огрешили се од правила и били већи од заповести.

За велике празнике идем у цркву да захвалим Богу за све што ми пружа и волим да слушам црквено појање и да осетим мирис тамјана. Када се враћам из цркве, осећам неку благост, корачам полако кући, чудно лагана, као да сам од анђелâ добила крила.

Бојана Антић I-2
Гимназија „20. октобар”, Бачка Паланка

Прослављен престони празник параклиса у Владичанском двору у Новом Саду

У четвртак, 1/14. јануара 2021. године, на дан празника Обрезања Господњег и спомена на Светог Василија Великог, архиепископа Кесарије Кападокијске, свечано је прослављена слава параклиса у Владичанском двору у Новом Саду.

Благосиљање славских дарова у параклису Светога Василија Великог

Прослава престоног празника параклиса у Владичанском двору почела је у навечерје празника, у среду, 31. децембра / 13. јануара. У молитвеном присуству Његовог Преосвештенства Епископа бачког др Иринеја, празнично вечерње је служио протопрезвитер Миодраг Шипка, уз саслужење ђакона Бранка Бандобранског. На дан празника, 1/14. јануара 2021. године, празнично јутрење служио је протопрезвитер Владан Симић, секретар Епархије бачке, уз саслужење ђакона Бранка. На светој Литургији началствовао је Епископ мохачки господин Исихије, а саслуживали су: архимандрит Серафим (Балтић), протопрезвитер Григорије Сапсај, протођакон Горан Ботошки и јерођакон Јустин (Живанић). Литургији је молитвено присуствовао Епископ бачки др Иринеј.

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Епископ мохачки господин Исихије је истакао: „Празник Обрезања Господа нашег Исуса Христа јесте један изузетан празник, који се налази између прослављања Његовог Рођења и Богојављења. Господ долази да испуни закон и пророштва о Њему; Он Који је Сâм Законодавац, смирава се и подноси обрезање људско; Он Који није имао никаквога греха, Који је узео на Себе људску природу, примио је то обрезање. Први пут се пролива Његова Крв и тиме нам указује на оно проливање Његове свете, пречасне и спасоносне Крви на Голготи, на Крсту. Обрезање нам сведочи да је Господ Исус Христос истинити Бог и истинити Човек. У данашњи дан славимо и спомен светитеља Василија Великог, једног од највећих Учитеља Цркве. Био је велики борац за Православље и велики духовни учитељ и подвижник. Зато се он и назива *Велики* и *пастир пастирâ*, јер он је – као подражавалац Господа – био учитељ не само свом словесном стаду, него и осталим пастирима и борац за праву веру. Нека би Бог дао да, молитвама светога Василија, сви подражавамо њему и да се заједно са њим удостојимо да прослављамо Господа, Оца и Сина и Светога Духа.”

На крају свете Литургије, Епископ мохачки господин Исихије је извршио чин благосиљања славских дарова. Свој допринос празничном сабрању пружили су појци при Спомен-храму Светога Саве на Врачару, студенти Православног богословског факултета у Београду.

Празник Богојављења прослављен у Саборном храму у Новом Саду

На дан када наша света Црква молитвено прославља Богојављење, у уторак, 6/19. јануара 2021. године, у Саборном храму у Новом Саду свечано је прослављен овај велики Господњи празник. Велико повечерје и јутрење у Саборном храму служили су протојерej-ставрофор Ђорђе Ђурђев и протонамесник Горан Димић. На светој архијерејској Литургији началствовао је Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј, уз саслужење Епископа мохачког г. Исихија, свештенства Саборног храма и новосадских ђакона.

Актуелности

После прочитане јеванђелске перикопе, Преосвећени владика Иринеј је у својој архипастирској беседи указао на смисао празника Богојављења, рекавши, поред осталог, следеће: „Сабрани смо данас да прославимо светом Литургијом један од највећих празника Господњих у току литургијске године. На данашњи свети и велики празник ми празнујемо реални историјски, а у исто време – по свом садржају и смислу – надисторијски догађај крштења Господа Исуса Христа у реци Јордану. Христос, како нам описује свето Јеванђеље, није имао потребе за Јовановим крштењем у реци Јордану. Јордан је био место где је свети Јован Крститељ крштавао људе за опроштај њихових грехова. Христос није имао потребе за таквим крштењем, јер, као Богочовек, Он је био безгрешан и заувек је такав. Он из крајњег смирења, извршавајући и све заповести Старога Завета, по Својој људској природи, и смиравајући Себе –

Велико водоосвећење у порти Саборног храма у Новом Саду

Господар пред слугом, Бог пред Својим створењем – прихвата крштење Јованово. У нашој вери, у нашем духовном искуству, све што видимо и доживљавамо је уствари јављање Божје, јављање Његове љубави и доброте, Његовог присуства у свету, Његовог старања за свет, Његовог дара спасења света. Све – почевши од Његовог Рођења и најаве Његовог Рођења на Благовести, па надаље – јесте јављање присуства Божјега у свету. Он се јавља као *Светлост у тами овога света*, као што нам говори Свето Писмо Новог Завета о празнику Божића. Сваки човек је намењен не смрти и трулежи, него вечном животу у вечној заједници са Живим Богом. Зато, кад гледамо друго људско биће, не треба да видимо у њему извор заразе и опасности. То не значи, наравно, да не треба сви да пазимо на своје здравље и здравље ближњих и да презиремо медицину, али не можемо прихватити терор страха и застрашивања који доживљавамо у наше дане, којим нас бомбардују медији данонoћно са свесном или несвесном поруком: да је ближњи, друго људско биће извор опасности и да је прави живот избегавати друге, а то је потпуно супротно назначењу и природи људског бића. Човек је биће заједнице, саборно биће. Истина о Богојављењу, као садржају и смислу нашега живота и постојања, и живота свега што постоји, једна је од најважнијих истина у нашој вери. Треба да се трудимо да и ми будемо сарадници Господа Који се јавља непрекидно на спасење наше, да и ми будемо сарадници на томе да наш живот – и овде на земљи и потом у вечности – буде једно трајно, непрекидно Богојављење. Кроз чин освећења и благослова воде Црква шаље благослов Божји свеколикој створеној природи, свему што постоји, творевини Божјој у целини. Зато је и то важан догађај данашњега дана."

По заамвоној молитви, у порти Светогеоргијевског храма служен је чин Великог водоосвећења.

Празник Сабора светога Јована Крститеља – слава Епископа бачког господина Иринеја

У уторак, 7/20. јануара 2021. године, Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки господин Иринеј прославио је своје Крсно име. На светој архијерејској Литургији у Светогеоргијевском храму у Новом Саду началствовао је Епископ бачки, а саслуживали су Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Исихије, свештенство Саборног храма и новосадски ђакони.

Беседећи после прочитаног јеванђелског одељка, Преосвећени владика Иринеј је истакао да је у историји спасења, после

лика Пресвете Богородице, свестрана и јединствена личност светога Јована Претече и Крститеља Господњег. „По Старом Завету, он је врхунац свих оних преосталих праведника у свеопштем потопу греха, зла и смрти, који су, ипак, сведочили Јединога Бога и који су имали благодатни дар да обећање Божје – дато већ после прародитељског греха у рају – о доласку Спаситеља и спасења сведоче и преносе с колена на колено, све до Јована Претече и Крститеља, до времена Самога Господа Христа. Зато је он назван Пророком,

Благосиљање славских дарова у Саборном храму у Новом Саду

највећим пророком Старога Завета. Кроз хиљаду година, разни пророци су, у разним вековима, наговештавали долазак Спаситеља света, али свети Јован је први и једини пророк Божји који се удостојио не само да прориче, него и да види Онога о Којем прориче, да положи руку своју на главу Његову и да његовом руком Сâм Богочовек буде крштен у реци Јордану. Зато он није, како каже свети Ава Јустин, више само пророк, него он постаје и први апостол, и први јеванђелист Новога Завета. Све оно што су апостоли Христови сведочили – то је, у основи, свети Јован посведочио. Крштење којим је он крштавао људе у реци Јордану, било је праслика Христовог крштења. У његовој личности су сједињени сви духовни подвизи, све духовне врлине највећих угодника Божјих, и старозаветних и новозаветних. Зато га је и Црква прославила, Сâм Господ га је прославио, те је он – после Господа Христа и Пресвете Богородице – света личност која се највише поштује и најчешће помиње", истакао је Епископ бачки Иринеј.

После свете Литургије, Епископ мохачки г. Исихије благословио је славске дарове. У име свештенства и верног народа Епархије бачке, протопрезвитер-ставрофор Миливој Мијатов је упутио најлепше молитвене жеље епископима бачком Иринеју и мохачком Исихију, поводом празновања њиховог небеског молитвеника и заступника пред Господом.

Одржана изложба „Мученици чурушки – отргнути од заборава"

Тематска изложба архивских докумената „Мученици чурушки – отргнути од заборава", посвећена страдалима у јануарском погрому у Чуругу, 1942. године, одржана је од 21. јануара до 5. фебруара 2021. године у Архиву Војводине. Изложба је отворена у четвртак, 21. јануара 2021. године, у галеријском простору Архива Војводине. Аутори изложбе су протојереј Владан Симић, секретар Епархије бачке, др Небојша Кузмановић, директор Архива Војводине, и Љиљана Дожић, архивски саветник.

Обраћање протојереја Владана Симића на отварању изложбе

Присутни на отварању изложбе су имали прилику да у уводном кратком филму чују сведочанство о погрому у Чуругу, јануа-

Актуелности

ра 1942. године. У име Архива Војводине поздравне речи је упутио др Небојша Кузмановић. У свом обраћању, господин Кузмановић је говорио о улози Архива Војводине у неговању културе сећања на жртве страдале у *Рацији* у јужној Бачкој. „Ми смо свих ових осамдесет година у Архиву Војводине, поред осталог, чували ову врсту грађе и, ево, дошло је време да се оваква врста грађе на овај начин, кроз изложбе, прикаже целокупној нашој јавности. У нашем познатом фонду *Ф. 183* чувамо скоро 400 фотографија ових невиних људи – деце, жена, мушкараца и стараца, који су страдали у крвавом јануару 1942. године. На нама је да ту грађу не само сачувамо, него и обзнанимо и прикажемо јавности, и то не само научно-стручној већ и другим људима, како би се сећање на ове људе сачувало, сећање које су чували само потомци и света Српска Православна Црква. Само истина може да ослободи све људе и да нам помогне да будемо бољи и да – сећајући се ових људи – помогнемо не само њима него и себи и својим душама", истакао је директор Архива Војводине.

У наставку се сабранима обратила госпођа Љиљана Дожић, која је – као рођена Чуружанка и потомак страдалих у погрому у Чуругу – поделила своја сазнања о овом злочину, до којих је дошла на основу архивске грађе и докумената, а која су проткана личним доживљајем дубоке туге и жалости због невино пострадалих жртава. „Та туга и бол због више од хиљаду триста невиних жртава је дубоко уткана у нас и чини саставни део личности свакога од нас. Чуружани своје жртве никада неће заборавити, не зато што неће да их забораве, него зато што не могу да их забораве, зато што они дубоко живе у свакоме од нас", поручила је, поред осталог, госпођа Дожић.

На крају, у галеријском простору Архива Војводине обратио се и протојереј Владан Симић, секретар Епархије бачке, који је отворио изложбу. Говорећи о великом погрому у Бачкој у јануару 1942. године, прота Владан је указао на неопходност проналажења у себи високог хришћанског идеала праштања, напоменувши да није могуће до краја опростити уколико се не познаје и не зна читава и пуна истина. „Потрага за пуном истином траје већ неко време, кораци су мали, кратки, али ипак некако ходимо напред. Наша жеља је да и ова изложба буде допринос томе да схватимо и прихватимо истину у њеној страшној и монструозној величини и облику и да – кроз узвишени идеал праштања – у себи пронађемо снаге да тим праштањем почнемо да личимо на оне који су у овом погрому страдали, а не да, као робови и заробљеници мржње, будемо налик онима који су овај злочин извршили. Стога смо у обавези да о овоме говоримо свуда и на сваком месту, увек сведочећи истину и само истину, не дозвољавајући да та истина о њиховом страдању буде на било који начин злоупотребљена. Наша је обавеза да их се сећамо и да се, осим нашег сећања, за њих молимо да буду у вечном сећању Божјем, у шта не сумњамо и да, размишљајући и говорећи о њима и томе што се догодило, себе учинимо бољим људима", нагласио је отац Владан Симић.

Део изложбене поставке
„Мученици чурушки – отргнути од заборава"

После обраћања проте Владана, отварање изложбе је окончано кратким уметничким програмом у којем су посетиоци имали прилику да, у музичком извођењу професора Миодрага Близанца, чују стихове *Песме о Рацији*. Отварању изложбе присуствовали су свештеници Епархије бачке, као и многи грађани Новога Сада и околине.

Изложба о страдању православних свештеника током Погрома у јануару 1942. године

У Историјском архиву Новог Сада, 22. јануара 2021. године отворена је изложба под називом „Страдање православних свештеника током Шајкашко-новосадске рације", посвећена свештеницима који су побијени у Погрому (Шајкашко-новосадској рацији) у јануару 1942. године.

Обраћање г. Петра Ђурђева на отварању изложбе

Изложбу су отворили г. Петар Ђурђев, директор Историјског архива, и г. Милан Новаковић, начелник Јужнобачког округа. Господин Петар Ђурђев је у свом обраћању нагласио да ће и у следећим годинама превасходно деловање бити проналажење што више биографија људи који су пострадали у Погрому у јужној Бачкој. „Нама је циљ не да се бавимо лицитирањем броја жртава, нити да их оспоравамо, нити да их повећавамо, већ да покушамо да пратимо те људе који су страдали, да их покажемо као праве историјске ликове, да им пронађемо фотографију, да им дамо биографију и, управо кроз тај људски чин, да им вратимо људско достојанство. Познавајући њихов животни пут, можемо као друштво дознати шта смо имали и шта смо кроз ту чудовишну акцију изгубили", навео је директор Историјског архива Новог Сада. Изложба је била доступна јавности до 22. фебруара 2021. године.

У Новом Саду обележена 79-годишњица Погрома у јануару 1942. године

У петак, 22. јануара 2021. године, на новосадском Кеју жртава *Рације* обележена је 79-годишњица Погрома у јануару 1942. године. У подне, код споменика *Породица,* окупили су се представници Српске Православне Цркве и Јеврејске општине у Новом Саду, делегације Града Новог Сада, Скупштине Војводине и Војске Србије, представници амбасадâ Израела и Мађарске, други политички и културни делатници, као и народ који је дошао да увелича овај молитвени догађај и да покаже јединство свих који се с тугом у срцу сећају невино страдалих жртава.

На самом почетку програма, присутнима се обратио г. Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада. Према његовим речима,

Помен жртвама Погрома у јануару 1942. године

Актуелности

једину утеху у вези са Погромом, који се збио у јануару 1942. године, може пружити истина, а истина је да злочинци имају име и презиме. У свом обраћању господин Вучевић је, поред осталог, поручио: „У Новом Саду је заувек остала траума, човечанству је заувек остала опомена. Ако се не будемо сећали прошлости, страшна историја и још страшнији злочини се могу поновити. Морамо све да учинимо да се никада ледени дани зла не понове, да се *Новосадска рација*, тај ужасни погром над Србима, Јеврејима и Ромима, никада више и никоме не деси. Никада нећемо дозволити да жртве једнога времена зла остану невидљиве и нечујне."

У наставку програма, г. Исак Асиел, врховни рабин Србије, одржао је помен у име Јеврејске заједнице Србије. „Онај који чини мир на небесима, нека учини мир над нама", поручио је господин Асиел у свом обраћању после помена.

Програм је настављен молитвеним поменом, који је, у име Српске Православне Цркве, служио Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј, уз саслужење Преосвећеног Епископа мохачког г. Исихија, новосадског свештенства и ђаконства. После служења помена, владика Иринеј је, поздравивши присутне, у својој беседи нагласио да смо обавезни да негујемо и развијамо културу сећања на страдање невиних жртава у Погрому који се догодио у јануару 1942. године у Новом Саду и широм јужне Бачке. Наводећи сведочење из летописа Успенске цркве у Новом Саду о мученичкој смрти свештеника Вељка Зуцајића, Преосвећени владика Иринеј је истакао: „Злочин увек има име и презиме и не може постојати колективна кривица, нити се може грех појединаца и групâ, па и читаве војске приписати целокупном народу. Узвишени хришћански императив јесте праштање. Памћење је света врлина, злопамћење је грех. Зато се сећамо и молимо за све страдалнике, а праштајући градимо бољи свет и бољу будућност за српски народ и за све друге народе са којима смо вековима делили и делимо животни простор. Бог да душу прости свим невино пострадалима. Царство им небеско!"

Цвеће на споменик *Породица* положили су г. Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада, представници Покрајинске владе, г. Иштван Пастор, председник Скупштине Војводине, представници амбасадâ Мађарске и Израела, затим представници Јеврејске општине Нови Сад, Савеза јеврејских општина Србије, Матице ромске.

Венац са брода Речне флотиле у Дунав су спустили представници Скупштине града Новог Сада, Јеврејске општине Нови Сад и Матице ромске.

После програма уприличеног на Кеју жртава Рације, присутни су се упутили ка новосадској плажи „Штранд", где је служен помен код спомен-плоче жртвама Погрома у јануару 1942. године.

Празник Светога Саве прослављен у Саборном храму у Новом Саду

Празник Светога Саве, првог Архиепископа Српске Цркве, свечано је прослављен у Саборном храму у Новом Саду, у среду, 14/27. јануара 2021. На светој архијерејској Литургији началствовао је Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј, уз саслужење Преосвећеног Епископа мохачког г. Исихија, братства Саборног храма и новосадских ђакона.

После прочитаног јеванђелског зачала, Преосвећени владика Иринеј је беседио о личности и значају Светога Саве: „За данашњи празник каже се, с пуним правом, да је он слава свих Срба, свесрпска слава – то је Свети Сава, некадашњи млади наследник престола – Растко Немањић, потом светогорски монах, потом први аутокефални Архиепископ Српске Цркве, а кроз све то време велики подвижник, духовник, човек дубоке вере, љубави, самопожртвовања, због чега га је Бог прославио као никога пре ни после њега у нашем народу. Било је светитељâ и угодникâ Божјих на простору који данас настањује наш народ већ од раних векова Цркве. Откако су наши часни преци дошли, било је много светих, несумњиво словенског, а

међу њима и српског порекла. Свети Сава је пуноћа тог многовековног духовног пута и развоја. Нажалост, можда више него икада, данас имамо једну мањину, биолошки потеклу из нашега народа, од српских предака, али која Светога Саву мрзи колико и они који су му спалили мошти на Врачару крајем 16. века, због чега морамо сви да се Богу молимо да просветли све људе да сви схвате да је хула и клевета то што говоре. У тропару, свечаној молитвеној химни празника, Свети Сава је означен као *првопрестолник и наставник и учитељ пута који води у живот вечни*, и он то, заиста, кроз векове, и јесте и остаје заувек докле нâс има, који њега поштујемо и молитвено призивамо. Није чудо што је он познат не само у нашем народу и нашој помесној Цркви, него широм православног хришћанског света. Спомен Светога Симеона Мироточивог и Светога Саве је један од великих празника на Светој Гори. Већ у раном средњем веку, фреске и иконе Светога Саве налазе се широм Русије и у другим земљама. Чак и у муслиманском свету, одлазећи на поклоњење у света места у Палестини, Свети Сава је био радо приман и поштован као човек врлине, мира и добре воље. Турци су мислили да ће спаљивањем његових моштију некако да затру спомен на њега и да Срби престану да га се сећају. Десило се супротно – тек тада, после тог трагичног спаљивања, његова слава постала је свеопшта. У ослобођеним српским крајевима то је почело најпре овде, управо на простору некадашње Карловачке митрополије, док је владао туђин – док је на овом нашем простору била Аустрија, а потом Аустроугарска држава. Већ тада су Срби прослављали Светога Саву као заштитника просвете и као школску славу, и то је остало до данас, чак и у деценијама када је и Бог, и Свети Сава, и вера, и Црква, све било прогнано из јавног простора, па и из школâ. Ипак, тих деценија, у храмовима, парохијама, свугде, сваке године, уз веће или мање учешће школске деце, Свети Сава је свечано прослављан. Ми у данашњем времену, са данашњим искушењима, с једне стране морамо да се угледамо на Светога Саву, с друге стране да иштемо његову молитвену помоћ пред Господом и пред свим светима за нас, јер је у његовом делу и његовој мисли, поред најважнијега – поред Цркве, светиње, наше вере – велику улогу и велики значај имао и појам *Отачаства*, појам свог народа, своје отаџбине и његове духовне и вечне будућности", истакао је Епископ бачки др Иринеј, честитавши свима празник, а ученицима школску славу.

Епископи Иринеј и Исихије са децом у Саборном храму у Новом Саду

После заамвоне молитве освештани су славски дарови, а потом се Преосвећени владика Иринеј обратио присутнима поводом одласка у мировину протопрезвитера-ставрофора Миливоја Мијатова, архијерејског намесника новосадског првог, пожелевши му да, у здрављу телесном и духовном, и убудуће неуморно и примерно служи Богу, светој Цркви и Роду нашем. У наставку је уприличен традиционални дечји рецитал у част Светога Саве. Литургији у Саборном храму присуствовали су и ученици основних и средњих школа са својим вероучитељима, а међу њима и ученици некадашње Српске православне велике гимназије. Од Гимназије „Јован Јовановић Змај" до Саборног храма, барјак са грбом

Актуелности

Гимназије и орден Светога Саве првог реда носили су, у име свих ученика, Марко Кубурић и Давид Дугоњић, ђаци четвртог разреда Гимназије.

Прослављен престони празник Алмашког храма у Новом Саду

У петак, 30. јануара /12. фебруара 2021. године, на празник Света Три Јерарха, свечано је прослављена слава Алмашког храма у Новом Саду. Свету архијерејску Литургију је служио Његово Преосвештенство Епископ бачки господин Иринеј, уз саслужење Његовог Преосвештенства Епископа мохачког господина Исихија, свештенства и ђаконства Епархије бачке.

Епископ бачки Иринеј са новорукоположеним свештеником Петром Николићем

Са свете Литургије у Алмашком храму

Пред почетак свете Литургије, Преосвећени владика Исихије је у чин ипођакона рукопроизвео др Владимира Антића, доцента Православног богословског факултета Универзитета у Београду, и вероучитеље Ђуру Родића из Бачке Паланке и Дарка Вујкова из Бечеја.

У беседи изговореној после прочитаног јеванђелског зачала, владика Иринеј је поучио верне о значају празника, наводећи да овим празником прослављамо тројицу великих светилника Цркве, светитеље Василија Великог, Григорија Богослова и Јована Златоуста: „Треба да се светлост наша светли пред људима да би људи прослављали Име Божје. Тај богозадани задатак су ова *три велика светила* извршила у животу на земљи, живећи подвижнички, богоугодно, свето, непорочно, са љубављу према Богу и ближњима и – на основу тог духовног садржаја – исписујући и најдивније странице богословске науке које су икада написане. Истинско богословље извире из благодати Божје, из просвећења божанском Светлошћу, а не из људског интелекта, учености или броја прочитаних књига. Теологија није нека наука слободног теоретског размишљања на било коју тему из духовности. Без Цркве или ван Цркве никаква теологија не постоји. Теологија је реч Божја аутентично и богонадахнуто изложена и протумачена од стране светих Божјих људи. Ако покушамо да, као путоказ свога живота, узмемо и макар мало применимо тај пример који нам дају Света Три Јерарха, наш живот ће имати правилно, спасоносно усмерење и водиће нас ка вечном животу и вечном спасењу. На том нашем путу спасења нека нам Господ буде увек Путовођа и нека нас прате молитве и светих тројице Јерараха и свих светих."

Током свете Литургије, Епископ бачки др Иринеј је у чин презвитера рукоположио ђакона Петра Николића из Куле, а Епископ мохачки господин Исихије је рукоположио ипођакона Ђуру Родића у чин ђакона.

После заамвоне молитве, освештани су славски дарови које су припремили овогодишњи кумови – Месна заједница Салајка. Заблагодаривши Епископу бачком који је узнео молитву за спас душа и свег рода људског, протопрезвитер Бране Миловац, настојатељ Алмашког храма, пожелео је епископу Иринеју да му Господ подари здравља, снаге и моћи да истраје у временима која су пред њим. Молитвено сабрање увеличало је појање хора Школе црквеног појања „Свети Јован Дамаскин".

Епископ мохачки Исихије са новорукоположеним ђаконом Дарком Вујковим

Литургијско сабрање у Светоархангелском манастиру у Ковиљу

У недељу, 14. фебруара 2021. године свету архијерејску Литургију у Светоархангелском манастиру у Ковиљу служио је Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Исихије. Епископу Исихију су саслуживали јеромонаси Дионисије, Харитон и Ермолај, протођакон Горан Ботошки и ђакон Иван Васиљевић.

Беседећи после прочитане јеванђелске перикопе о царинику Закхеју, Преосвећени владика Исихије је истакао: „У овом јеванђелском одељку видимо да је потребна жудња за Христом и да је потребно да се потрудимо да Га видимо, јер је Он дошао да спасе нâс; Он нас тражи, али не може, у Својој љубави, на силу да нас нађе и не може на силу да нас спасе, већ само ако постоји и са наше стране спремност за то и ако код нас постоји жудња за спасењем и за покајањем. Закхеј одржава у себи онај Божји лик и, упркос неправедном богатству, он ипак жуди за чистотом и жуди да се спасе од тога начина живота. Закхеј, који је неправедно стекао богатство, долази до правог покајања. Када прима Господа у свој дом, он, уз благодат Божју, долази до невероватних одлука, до невероватних речи и каже да ће половину свог имања дати сиромасима, а кога год је оштетио да ће му платити четвороструко. Закхеј је слика палога човека и слика покајника и човека који се спасава. Зато и ми морамо да покушамо, пред почетак Великога поста, да сагледамо дарове које имамо и да сагледамо и оно што смо неправедно стекли, а то не укључује само видљиве материјалне ствари; да покушамо да се исправимо, да покушамо да, призвавши благодат Божју, можемо, као овај покајани цариник, да донесемо тако дубоку одлуку – да враћамо и да надокнађујемо штету. Бог нам даје све дарове да бисмо их делили са другима, да бисмо њима чинили добро и да би, кроз њих, осим материјалног добра, наши ближњи добијали и благодат Божју. Ако не чинимо то што смо се обавезали светим крштењем, ми онда закидамо, ми и од Господа крадемо те дарове, а крадемо и од оних којима су они намењени. Зато, браћо и сестре, да се сви преиспитамо и да се сви исповедимо и да се трудимо да помажемо практично и да помажемо делима, да помажемо речима и добрима и да тако спроводимо Јеванђеље Божје."

У току свете Литургије, владика Исихије је рукоположио ипођакона Дарка Вујкова у чин ђакона.

Актуелности

У Саборном храму у Новом Саду прослављен празник Сретења Господњег

Наша света Црква молитвено је прославила празник Сретења Господњег у понедељак, 2/15. фебруара 2021. године. Његово Преосвештенство Епископ бачки господин Иринеј служио је свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду, а саслуживали су Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Исихије, протосинђел Нектарије (Ђурић), јерођакон Василије (Старовлах), свештенство и ђаконство Епархије бачке.

Епископ мохачки Исихије са новорукоположеним свештеником Ђуром Родићем

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, владика Иринеј је нагласио да се Сретење Господње обележава као Богородичин празник, са многим елементима Господњег празника. „Ми сви људи, верни људи свих времена, излазимо у сусрет, дочекујемо, поздрављамо Спаситеља света са љубављу и благодарношћу, али никада не заборављамо да је први пошао у сретање са нама и први је сусрео нас – Господ Христос. Наше сретање је само узвратно, накнадно. Самим Својим Рођењем, доласком у свет у људскоме телу, у људској природи, Он је већ извршио најважнији сусрет у историји свих времена. Чак и пре Његовог Рођења – кроз целокупну припрему спасења у Његовој Личности, у Његовом делу – Он непрекидно излази у сусрет паломе човеку, сусреће га, сједињује га са Собом и спасава га. И поред пада човековог у грех, отпадништва од Бога, Бог није напустио дело руку својих, нити заборавио створење Своје, него је, у сваком наштају, чинио све што је било потребно да би био омогућен овај чудесни и спасоносни сусрет који данас прослављамо, а који и доживљавамо на сваком месту и у свако време, посебно на светој Литургији где се не само сусрећемо лицем к лицу са Господом нашим, него се и сједињујемо са Њим на најприснији могући начин – причешћујући се Телом и Крвљу Његовом. Овај празник је не само спомен давног историјског догађаја, него је он путоказ за наш живот овде на земљи. Треба свој живот тако да замишљамо, тако да га водимо да он увек буде излажење у сретање, у сусрет са Господом, Који је већ нас сусрео и никада се од нас не одваја", рекао је Епископ бачки господин Иринеј.

Епископ бачки Иринеј са новорукоположеним ђаконом др Владимиром Антићем

Током свете Литургије владика Исихије је у чин презвитера рукоположио ђакона Ђуру Родића, а владика Иринеј је рукоположио ипођакона др Владимира Антића, доцента Православног богословског факултета Универзитета у Београду, у чин ђакона.

По завршетку свете Литургије, владика Иринеј је честитао празник верноме народу Цркве Божје у Бачкој.

Одржана седница Епархијског савета и Епархијског управног одбора Епархије бачке

Седница Епархијског савета и Епархијског управног одбора Епархије бачке одржана је у суботу, 13. марта 2021. године. Поводом одржавања седнице, Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Исихије служио је Чин призива Светога Духа у Саборном храму у Новом Саду, уз саслужење свих архијерејских намесника Епархије бачке.

Чин призива Светога Духа у Саборном храму у Новом Саду

Обраћајући се присутнима у Саборном храму, Преосвештени владика Исихије је пренео молитвене поздраве и благослов Његовог Преосвештенства Епископа бачког господина Иринеја. „Часни оци, драга браћо и сестре, извршили смо молитвени призив Светога Духа поводом одржавања седнице Епархијског савета и Епархијског управног одбора Епархије бачке. Свима вама преносим молитвени поздрав и благослов нашег Преосвештеног епископа Иринеја, који богомудро управља речју Истине у Богом спасаваном граду Новом Саду и у читавој Епархији бачкој. Молим вас да се сви молитвено придружите нама да, као што су ове богонадахнуте молитве указале, сви мислимо једно у Господу и да – надахнути Духом Светим – доносимо одлуке које су на корист Цркве", навео је Епископ мохачки Исихије.

Са седнице Епархијског савета
и Епархијског управног одбора Епархије бачке

Седница Епархијског савета и Епархијског управног одбора настављена је у дворани Црквене општине новосадске. На овом редовном заседању чланови Епархијског савета усвојили су извештај о раду Епархијског управног одбора за претходну годину, завршни рачун Епархије бачке за 2020. годину и предлог буџета посебних потреба Епархије бачке за 2021. годину.

На крају заседања, Епископ мохачки Исихије је заблагодарио присутним члановима Епархијског савета и Епархијског управног одбора на љубави и уложеном труду у вршењу ове одговорне службе.

Крстопоклона недеља у Саборном храму у Новом Саду

У Крстопоклону недељу, 22. марта / 4. априла 2021. године, Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј началствовао је на светој архијерејској Литургији у Саборном храму у Новом Саду, уз саслужење Његовог Преосвештенства Епископа мохачког г. Исихија, свештенства Епархије бачке и новосадских ђакона.

Беседећи после прочитаног јеванђелског одељка, Преосвештени владика Иринеј је указао на значај Крстопоклоне недеље и Часнога Крста Господњег: „Ова недеља носи назив Крстопоклона недеља, јер се у њој клањамо Крсту Господњем са посебном ревношћу и радошћу, а за то, поред обичних и

Актуелности

саморазумљивих разлога, постоји и један пастирски и духовни, који води рачуна о нашим слабостима, а у исто време даје нам снаге, надахнућа и благодати Божје да бисмо могли изнети до краја подвиг Часног и Великог поста. Због свега тога, да бисмо имали снаге, и телесне и духовне, да би пост телесни могао бити подношљивији и радоснији, а да би пост духовни, тојест борба против греха и борба за свако божанско добро у нама и око нас били плодотворнији, Црква нас подсећа на Часни

Епископ бачки Иринеј са новорукоположеним свештеником Ђорђем Цвијановићем

Крст Господњи. Црква нас подсећа на то да је, уствари, подвиг поста не нека самовоља неких давних Отаца Цркве или ауторитетâ из старине и није намењен томе да нама отежава живот, него је он наш скромни и смерни начин да учествујемо у подвигу спасења света и човека. Христос Својим Крстом и Својим Васкрсењем спасава свет и човека, а и ми људи, ако са Њим заједно страдамо, ми тиме носимо Крст Његов и следујемо вољи Његовој, светој и човекољубивој. Учествујући у Његовом Крсту, којим Он нас спасава, аутоматски учествујемо и у Његовом Васкрсењу – оно постаје наше Васкрсење. Зато на данашњи дан и појемо, заједно са богонадахнутим црквеним песником, да се ми данас клањамо истовремено и Распећу Његовом и Васкрсењу Његовом, које је наше такође. Крст Господњи, како у духу народне песме пева свети Владика Николај, јесте знамење – знамење наше вере, наше наде, наше љубави, наше жртве. Али је Крст не само знамење, него и спасење – у њему налазимо спасење и заиста је то знак Живота и Победе. Зато и ми, током ове недеље, посебно се клањамо Часном Крсту, полажемо своју наду на благодатну силу која из њега зрачи и прихватамо крст свој и идемо за Господом својим да бисмо и ми били учесници у Васкрсењу Његовом. Нека нас Часни и Животворни Крст Господњи надахњује, прати и спасава у све дане живота нашега."

Током свете Литургије, Епископ бачки др Иринеј је у чин презвитера рукоположио ђакона Ђорђа Цвијановића из Ђурђева.

Празник Благовести прослављен у Саборном храму у Новом Саду

Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј служио је свету архијерејску Литургију на празник Благовести, у среду, 25. марта / 7. априла 2021. године, у Светогеоргијевском храму у Новом Саду. Владици Иринеју су саслуживали: Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Исихије, архимандрит Леонтије (Француски), свештенство Епархије бачке и новосадски ђакони.

Беседећи по прочитаном јеванђелском одељку, Епископ бачки је подсетио присутне да се у току Великог и Часног поста, у нашој припреми за највећи Празник, налази и празник Благовести. У својој беседи, владика Иринеј је истакао: „Сви потоњи празници, којима Црква проповеда, односно саопштава радосну вест о догађајима спасења, сви су на тај начин нека врста продужених Благовести. Сви они извиру из овога догађаја и овога празника. Да није било јављања Господњега преко арханђела Гаврила светој Дјеви – као најчистијој и најсветијој у људскоме роду, од Адама и Еве па до краја историје, и зато управо изабраној и удостојеној да се преко ње, на чудесни и натприродни начин, роди Богочовек, Спаситељ света – не би било ни Цркве ни хришћанства, ни присуства Божјега у нашем људском свету као Богочовека, као Бога Који је из љубави постао човек и спасао човека, сву творевину. Да није било њене чистоте и смер-

Епископ бачки Иринеј са новорукоположеним свештеником Николом Дувњаком

ности, послушности вољи Божјој, такође се то не би остварило, али управо зато што је била Пресвета и Пречиста – то се десило. Управо та сарадња, та синергија воље Божје која жели да се сви људи спасу, да дођу у познање истине и вечним животом живе, и спремности на учешће у том божанском Домостроју спасења од стране људскога рода, што је изражено кроз пристанак и послушност свете Дјеве, то је извор нашега спасења. Данашњи човек обично држи до себе, до своје воље, до својих потреба и веома тешко може да схвати, чак и када је хришћанин, да је наша воља само тада добра, благословена и спасоносна, када се поклапа са вољом Божјом, а да је у сваком другом случају, када је противна вољи Божјој или када је далеко од воље Божје, она онда извор сваке наше несреће. Зато је веома важно да и ми, као правило свога живота, узмемо то, чак и у оваквом времену када, кроз болести и заразе, људи страдају, многи и умиру. Дакле, у том времену ова блага и радосна вест нам је насушна потреба и можемо је дубље осетити него у такозваним мирним временима."

Током свете Литургије, Преосвећени владика Иринеј је у чин презвитера рукоположио ђакона бачкопаланачког Николу Дувњака. Појао је хор „Свети Јован Крститељ" из Бачке Паланке, под уметничким руководством професорке Снежане Жујић.

Исповест свештенства архијерејског намесништва новосадског првог

У понедељак, пете седмице Часног поста, 12. априла 2021. године, после јутарњег богослужења у Саборном храму Светог великомученика Георгија у Новом Саду, свештеници и ђакони архијерејског намесништва новосадског првог, предвођени Његовим Преосвештенством Епископом новосадским и бачким господином Иринејем, приступили су светој Тајни исповести.

По благослову Преосвећеног владике Иринеја, свештенство је исповедио протопрезвитер-ставрофор Слободан Марковић, умировљени парох косјерићки.

После извршене свете Тајне исповести, Епископ бачки Иринеј је заблагодарио проти Слободану на указаној љубави и труду, а потом су свештеници, заједно са својим Архијерејем и исповедником, провели душекорисно време у разговору на духовне и пастирске теме у свечаној дворани Црквене општине новосадске.

Епископ бачки Иринеј и прота Слободан Марковић са новосадским свештенством

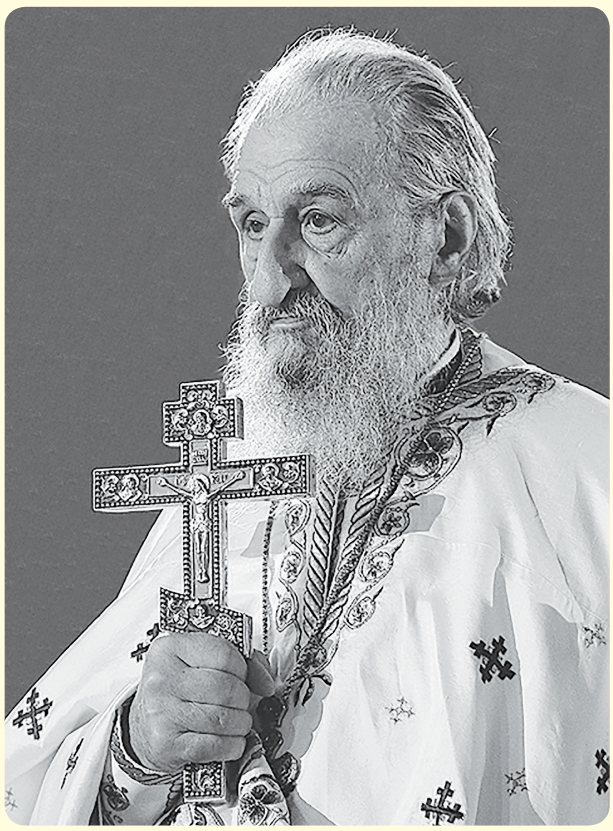
Упокој, Господе

Архимандрит Јован Радосављевић

(1927 – 2021)

У четвртак, 8. априла 2021. године, уснуо је у Господу архимандрит Јован Радосављевић. Архимандрит Јован је рођен 19. маја 1927. године у селу Лелићу код Ваљева, од побожних родитеља Радомира и Даринке. На крштењу је добио име Милисав. После завршеног четвртог разреда основне школе у родном селу, са једанаест година живота одлази у Краљево светом Владици Николају. Ту остаје краће време, а потом га Владика води у манастир Жичу, где постаје манастирски ђак, па искушеник. У лето 1944. године, услед ратних прилика, одлази у манастир Вујан. После годину дана, читаво братство прелази у манастир Благовештење код Овчар-Бање. Замонашен је на празник Усековања главе светог Јована Крститеља, 1950. године, у манастиру Рачи. Крајем 1974. године, на позив Светог Синода, прима дужност управника Монашке школе у Острогу, која је касније премештена у манастир Крку. После годину дана рада у њој, наставља наставнички рад у Призренској богословији 1978/1979. године. Пензионисан је као професор Богословије 2001. године. За собом је оставио вредно писано сведочанство о историји и животу наше Цркве, које обухвата педесетак наслова. Архимандрит Јован је обављао дужност духовника у богословијама у Београду, Карловцима и Крагујевцу. Од 2005. до 2016. године био је настањен у манастиру Благовештењу код Овчар-Бање, док је зимске периоде обично проводио у Новом Саду, уз Епископа бачког Иринеја. Последњих пет година провео је у манастиру Горње Жапско, у Епархији врањској.

Од истакнутог духовника Српске Православне Цркве, архимандрита Јована Радосављевића, величанственом молитвеном свечаношћу у манастиру Лелићу, у суботу, 10. априла 2021. године, опростио се Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије, више архијереја наше помесне Цркве, свештенство, свештеномонаштво и многобројни верници. Заупокојену Литургију у манастирском храму је предводио Епископ врањски г. Пахомије, уз

Блаженопочивши архимандрит Јован Радосављевић

саслужење преосвећене господе епископâ крушевачког г. Давида и нишког г. Арсенија. После Литургије помен блаженопочившем архимандриту Јовану служио је Епископ бачки г. Иринеј, уз саслужење Епископа мохачког г. Исихија. Опело оцу Јовану у манастирској порти служио је Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије уз саслужење архијерејâ, свештеномонаштва и свештенства наше Цркве.

Беседећи на опелу блаженопочившем архимандриту Јовану, Патријарх српски Порфирије је, поред осталог, истакао: „У духовним скутима Владике Николаја започео је свој живот и Бог је хтео да на том истом месту се нађе у наручју Владике Николаја, у дому Господа Бога нашега. Најбољи духовни простор из ког је изникао отац Јован јесте земља духовна, духовна њива коју су обрађивали – у коју су себе уложили и све што имају поло-

Упокој, Господе

жили – Владика Николај и отац Јустин. Из тог корена је изникао отац Јован и са тог извора напајала се његова душа. Многи од нас, овде сабрани, управо благодаређи оцу Јовану, имали су могућност да се прикључе на тај корен и пију исту духовну питку воду."

По благослову Патријарха Порфирија, беседу над одром блаженопочившег оца Јована изговорио је и Епископ бачки г. Иринеј. У својој беседи, Преосвећени владика Иринеј је истакао: „Сви смо ми овде сабрани у најближем духовном сродству са новопрестављеним оцем Јованом. Као млад студент, ја сам већ увелико размишљао о монашком постригу, а и пре студијâ сам летње распусте проводио у нашим манастирима. Али, коначну одлуку, коначни благослов свише, одозго, како сам га ја тада протумачио, са потпуном јасношћу и непосредношћу Божјег Промисла, како сам га осетио, доживео сам тек тада када ме је блажене памјати наш отац Јован привео светом Ави Јустину. После тога, у Грчкој, кад је већ био преминуо свети Ава, Божјим Промислом, а не стицајем околности – јер, као што рече Његова Светост, све бива по Промислу, а ништа случајно – имао сам прилику да ми духовник, после светог старца Јустина, буде свети старац Порфирије. Кад је и он преминуо, ја нисам имао никога прикладнијег нити ближег мени, нити по моју душу корисниjег путовођу и исповедника и саветника од оца Јована. Тако да, као што рече Његова Светост, његов сам скромни и недостојни ученик и духовни син.

Наш свесни живот – мој од младости, његов од зрелог животног доба, па ево до данас – протекао је заједно; били смо сапутници кроз овај живот на земљи. Сећам се да, за све ове деценије које смо провели у сталном духовном контакту, и када смо били близу и када смо били далеко физички, није себи никада дозвољавао не ружну него ни оштру реч у односу на епископе, у односу на друге саслужитеље, па и у односу на друге људе уопште. Увек је бирао речи. У томе је био прави ученик Аве Јустина.

Мене је познавао још као студента почетника. Из тог времена је наша духовна веза. Успут, да напоменем укратко да је цео његов живот био, што је већ Његова Светост рекао другим речима, у знаку Крста и Васкрсења. То искуство Крста код њега је у исто време било и искуство Васкрсења. Тако је и он, носећи Крст Христов са благодарношћу и радошћу, без имало роптања, у исто време живео тихом радошћу Васкрсења. И, ево, Господ му је дао да – после такође мучне и тешке болести од које су страдали многи наши омиљени и угледни јерарси и људи уопште – крај ипак буде, у духу наше молитве црквене, *хришћански, безболан, непостидан, миран,* да тихо усне и да, како смо данас рекли у једној од ових молитава за његову душу, његов излазак из тела, из овог нашег живота овоземаљског буде улазак међу *праведнике Божје, улазак у наручје Авраама, Исака и Јакова*; да буде улазак у *Земљу живих*, *у насеља праведникâ*, у небеску вечну заједницу оних који угодише Господу и које Господ призна и позна као Своје, како је говорио владика Павле, потоњи патријарх српски, који је такође играо огромну улогу у животу оца Јована, а и отац Јован важну улогу у његовом животу, и то не бих смео да прећутим.

Испраћујући њега, са тугом због растанка, али и са свешћу да је сваки наш растанак на земљи привремен и надајући се поновном састанку и састанку без растанка у Царству љубави Божје, Царству Христовом, молимо се Господу за душу његову; да му ова освештана српска земља у његовом родном Лелићу – у овој светињи, у близини светих моштију његовог првог духовника, светог Владике Николаја, и у близини светих моштију Аве Јустина, који му је, такође, био на одређен начин духовни отац и, пре свега, у заједници свих светих и свих оних који су верници наше свете помесне Цркве – покрива његово тело, али да душа његова буде увек и заувек *тамо где нема жалости, нема болести, нема уздисања, где је живот бесконачни*. Нека му Бог дарује Царство небеско и блаженство у вечном животу. Амин."

Архимандрит Јован Радосављевић је сахрањен на монашком гробљу манастира Лелића, крај блаженопочившег игумана ове светиње, архимандрита Авакума.

Уредништво листа *Виноград Господњи*

Упокој, Господе

Протојерej-ставрофор Милан Остојић

(1954 – 2021)

У праскозорје понедељка, 5. априла 2021. лета доброте Господње, своју племениту душу у наручје Творца свих и свега предао је верни и добри делатељ Винограда Господњег, протојерej-ставрофор Милан Т. Остојић, умировљени парох темерински.

Прота Милан је рођен у Госпођинцима, 29. августа 1954. године, као друго дете својих родитеља, оца Триве и мајке Јованке рођ. Гостојић, у побожној и благочестивој породици, а у послератним временима која остају заувек упамћена као изузетно тешка и неповољна за нашу свету помесну Цркву. У временима која су са собом доносила мноштво потешкоћа како свештенству, тако и оном дêлу верног народа који је имао свест и жељу да буде целокупним својим етосом одан својој вери православној, дечачић Милан – вођен благодаћу Духа Светога – изабира свој животни пут, а он јесте ревносно служење Олтару Дома Божјега у свештеном чину до последњега свога даха. По завршеној основној школи у родном месту, 1969. године уписује се у петоразредну Богословију „Света Три Јерарха" у манастиру Крки где проводи годину дана. Потом школовање наставља и завршава у Богословији „Светог Арсенија Сремца" у Карловцима. По завршетку богословских дана, 1975. године одлази на одслужење војног рока у Загреб, да би потом, 17. октобра 1976. године, ступио у свету Тајну брака са својом животном изабраницом и сапутницом Наташом рођ. Лазић, са којом заснива породицу. У њиховом малом словесном стаду, у оквиру породице – домаће цркве – која јесте школа љубави, школа животног искуства, духовног узрастања и спознаје речи Божје, трудили су се да својој деци усаде дух вере и побожног живота. Свесни да им је од Бога, кроз задобијање породице, истовремено дато и послушање домаћег апостола, а домаћи апостолат, као и свако апостолско служење, није нимало лак и једноставан. Али вршећи га уз трудољубље и они су, као и сви родитељи док духовно бдију и хране своју децу, своје васпитанике, имали прилику да се као вапитачи уздигну и духовно узрастају.

Свету Тајну свештенства прима из руку блаженопочившег епископа бачког Никанора (Иличића) на празник Ваведења Пресвете Богородице, 4. децембра 1976. године, у манастиру Бођанима, када бива рукоположен у свештени ђаконски чин. У том степену свештенства служи у новосадском Саборном храму до 30. јануара 1977. године, када бива рукоположен у чин презвитера у свом родном месту – у Госпођинцима, у храму Преноса моштију светог архиђакона Стефана. После два дана, са 1. фебруаром, бива постављен за привременог пароха у Бајши, где остаје на послушању својој светој Цркви, Епископу и народу до 19. децембра 1979. године. Тада бива постављен за пароха при храму Светог пророка Илије у Бачкој Тополи, где службује до 15. новембра 2004. године, да би затим, по благослову Његовог Преосвештенства Епископа бачког господина др Иринеја, био премештен и постављен за пароха при храму Светог великомученика Георгија у Темерину где остаје све до одласка у мировину 1. септембра 2019. године.

Блаженопочивши протојерej-ставрофор Милан Остојић

Вредни слуга Господњи је као парох у свим местима службовања био омиљен код својих парохијана. Предавао је веронауку за децу и одрасле. У Бачкој Тополи је основао и црквени хор. Трудио се много око изградње нових храмова у Карађорђеву (посвећен Светом великомученику кнезу Лазару Косовском) и у Бачком Соколцу (посвећен Преносу моштију светог оца Николаја). Око себе је окупљао мноштво дечице и омладине; вешто је организовао рецитале приликом прославâ Светог Саве. Мало је људи који својим трудољубљем и љубављу према ближњима, као и потребама свете Цркве зраче

Упокој, Господе

истинским духом Јеванђеља, и то много више делима него речима! Свештеник Милан био је управо такав. Такође је био врсни познавалац црквене администрације, црквеног појања са правилом и црквеног Типика уопште. Одличан беседник и, изнад свега, утемељен целим својим бићем у непоколебивој вери у Господа.

Током активне свештеничке службе био је постављан на дужности архијерејског намесника суботичког и архијерејског намесника новосадског другог. На предлог Епископа бачког г. Иринеја, одликован је на празник Преноса моштију Светога Саве, 19. маја 2019. године, у истоименом новосадском храму, орденом Светога Саве другог степена, за истрајну љубав према мајци Цркви, посведочену вишедеценијским искреним служењем и пожртвованим радом у Винограду Господњем, а све то у оквиру централне епархијске прославе 800 година аутокефалности Српске Православне Цркве.

По трагичном упокојењу своје троје деце, Александре, Јоване и Станислава, са сваким смирењем, без трунке безнађа и роптања и са сваким молитвеним усрђем и умилењем ка Господу, Пресветој Богомајци и свим светима, носио је достојно и достојанствено свој животни крст са супругом Наташом, неодољиво подсећајући све нас који смо га познавали на пример поступања праведнога Јова. Он је био, можемо слободно закључити и сложити се са речима једног премудрог свештенослужитеља наше свете Цркве, својеврсни праведни Јов наших дана, јер је поступао по речима Светога Писма: ...*уза све то не сагреши Јов пред Господом ни срцем ни устима, јер не рече ништа безумно и нетрпељиво противу Господа* (Јов 1, 13 – 22).

Овога пролећа на њега је наишла ова пошаст нашега времена звана ковид–19, али и прота и сви ми – мислећи да је то само један тренутак телесне слабости и да ће он из ове тешке животне ситуације изићи као победник – молили смо се Богу за његово оздрављење, али, нажалост, то се није десило.

У уторак, 6. априла 2021. године, на дан претпразништва Благовести, служењем великопосних богослужења у Светогеоргијевском храму у Темерину: јутрења, часова и изобразитељне, и потом Малог помена, отпочео је молитвени испраћај новопрестављеног слуге Олтара Божјега, проте Милана Остојића. Поменута богослужења је предводио потписник ових редова, уз молитвено учешће братства храма.

По датом отпусту служен је помен оцу Милану уз молитвено присуство његове породице и сабраног верног народа Темерина и других места у којима је прота вршио службу парохијског свештеника.

Опело у истом храму, уз присуство већег броја верника, служио је Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Исихије, уз саслужење свештенства и ђаконâ Епархије бачке. Владика Исихије је у својој опроштајној беседи истакао да се налазимо у оквирима Свете Четрдесетнице, у данима Часног поста, и да је протин целокупни живот био једна својеврсна Четрдесетница. Истичући његове врлине, владика Исихије је нагласио да их је прота ревносно умножавао и тако оплемењивао сопствену душу и душе свих који су му били поверени на духовно старање у парохијама широм Епархије бачке, почевши од Бајше, преко Бачке Тополе и на крају Темерина, где је и завршио своју активну свештеничку службу. Остајући свима у сећању као трудољубив и марљив пастир и слуга на Њиви Господњој.

Верни народ Темерина и околине, као и из местâ где је прота Милан службовао, дошао је у великом броју да испрати свог пароха у Наручје Господње и на тај начин изрази своју срдачну благодарност за све оно што је он чинио за њих на пољу спасења и утврђивања у духовном животу у Цркви Господњој.

По завршеном опелу и прочитаној опроштајној молитви учињен је трократни опход око темеринског светог храма и, уз звуке звонâ, тело проте Милана превезено је до православног гробља у Госпођинцима. Тамо је Преосвештени владика Исихије, уз саслужење свештенства и ђакона, одслужио Мали помен, а потом је прота погребен у породичну гробницу, уз молитвени вапај свих присутних изражен у речима *вјечнаја памјат*.

Са поносом ћемо га се сећати и помињати у нашим молитвама, вадећи честицу за спасење његове душе која је живела и радила у корист своје Цркве и народа испуњавајући речи заповести Христа Спаситеља: *Идите у свет и проповедајте Јеванђеље свима народима*. Господу Милостивом се молимо да душу драгог нам покојника, брата и саслужитеља, упокоји где нема болести, жалости и уздисаја, него где је Живот вечни, светло место у Царству небеском, у загрљају Бога Живога, Који је све то припремио за своје верне и праведне синове и кћери.

Вечан спомен Теби, који си достојан блаженства и нашег вечног молитвеног сећања, оче Прото, брате наш и саслужитељу!

Протојерej Бранислав Мркић,
архијерејски намесник новосадски други

Светињама у походе

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА БАЧКА

СЛУЖБА ЗА ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

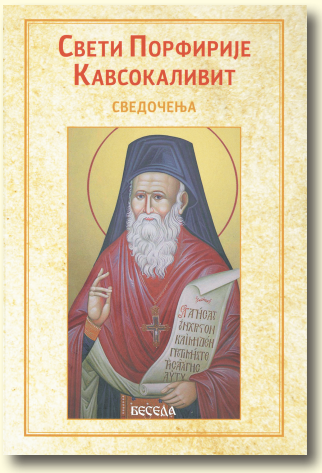
Путујте с благословом Цркве.

Информације можете добити путем телефона бр.: 064/12-93-616 и 021/526-068

Нова издања

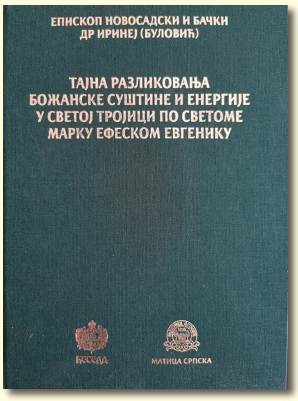

ДЕЛА СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА

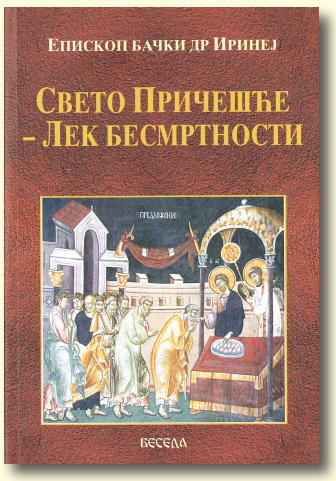
СВЕТИ ПОРФИРИЈЕ КАВСОКАЛИВИТ

СВЕДОЧЕЊА

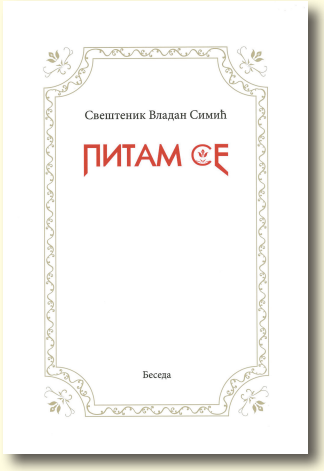
ТАЈНА РАЗЛИКОВАЊА БОЖАНСКЕ СУШТИНЕ И ЕНЕРГИЈЕ У СВЕТОЈ ТРОЈИЦИ ПО СВЕТОМЕ МАРКУ ЕФЕСКОМ ЕВГЕНИКУ

Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

СВЕТО ПРИЧЕШЋЕ – ЛЕК БЕСМРТНОСТИ

Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

ПИТАМ СЕ

Свештеник Владан Симић

На таласу Православља

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

Епархија бачка

ИНФОРМАТИВНА СЛУЖБА

www.eparhijabacka.info; e-mail:epbackainfo@gmail.com

„Циљ наше Информативне службе је да буде у служби сведочења и ширења православне вере.”

Епископ бачки г. Иринеј

БЕСЕДА

РАДИ ТАВОР 95.1 MHz

90,7 MHz РАДИО СЛАВОСЛОВЉЕ

РАДИО „БЛАГОВЕСНИК" 95,7 Mhz

ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО

Васкрсење Христово

ПОМОЗИМО ИЗГРАДЊУ ХРАМА У МАНАСТИРУ ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВА НА СУНЧАНОМ БРЕГУ У КАЋУ

Жиро рачун 250-2010001105760-64 (Еуробанка, Нови Сад)